

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra Psychologie na Provozně ekonomické fakultě

DIPLOMOVÁ PRÁCE

na téma

**Psychologické a sociální aspekty nezaměstnanosti v kontextu
evropského a světového vývoje**

Autor: Pavel Kohout

Vedoucí práce: doc. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.

© ČZU, Praha, 2011

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie

Akademický rok 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pavel Kohout

obor Informatika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název práce: **Psychologické a sociální aspekty
nezaměstnanosti v kontextu současných
evropských a světových trendů**

Osnova diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Literární rešerše
4. Empirické šetření a jeho výsledky
5. Diskuse
6. Závěr
7. Seznam použitých zdrojů
8. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 60 - 80 stran

Doporučené zdroje:

Buchtová, B.: Nezaměstnanost. Praha, Grada 2002.

Buchtová, B.: Člověk, psychosomatická bytost. Brno, MU v Brně 1996.

Kebza, V., Šolcová, I.: Psychologické a zdravotní aspekty nezaměstnanosti: vliv sociální opory.

In: Buchtová, B. (Ed.): Psychologické a zdravotní problémy nezaměstnanosti.

Sborník z konference. Brno, Masarykova Univerzita 2000, 13 - 16.

Kebza, V.: Psychosociální determinanty zdraví.

Praha, Academia 2005.

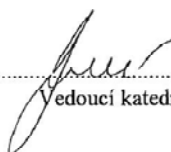
Mareš, P.: Modernizace a česká rodina. Sborník prezentací, Fakulta sociálních studií MU v Brně, Brno, Barrister & Principal 2003.

Mareš, P.: Nezaměstnanost jako sociální problém, Praha, Sociologické nakladatelství 2002.

Vedoucí diplomové práce: **doc. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2011

L.S.

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 28. 3. 2011

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ:

Čestně prohlašuji, že jsem Diplomovou práci na téma:

**Psychologické a sociální aspekty nezaměstnanosti v kontextu evropského
a světového vývoje**

**vypracoval sám, za použití všeobecně dostupných zdrojů v papírové, elektronické i
ústní podobě a z poznatků získaných při konzultacích s vedoucím práce.**

Pavel Kohout:

PODĚKOVÁNÍ:

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce doc. PhDr. Vladimíru Kebzovi, CSc. za jeho odbornou i metodickou podporu, rozvážnost, trpělivost a klid, který projevil při usměrňování mých aktivit vedoucích k projektu, jenž zde předkládám.

Můj dík patří také všem vstřícným lidem, kteří se podíleli na výzkumu a byli ochotni se podělit se svými zážitky a pocity.

Psychologické a sociální aspekty nezaměstnanosti v kontextu sociálních evropských a světových trendů

Psychological and social aspects of unemployment within the context of current European and World trends

Souhrn:

Diplomová práce se zabývá psychologickými a sociálními problémy dvou skupin - nezaměstnaných a singles. Teoretická příprava se týká čtyř společných oblastí – volný čas, sociální kontakt, alkohol a cigarety a finance. Empirická část potom zjišťuje, jak se k těmto problematickým oblastem staví zástupci obou skupin.

Summary:

This thesis concerns with the psychological and social problems of two different groups - unemployed and singles. The theoretical part is dealing with four common areas – free time, social contact, alcohol and cigarettes and finances. In the empirical part the author investigates how representatives of both groups cope with these issues.

Klíčová slova:

Nezaměstnaní, Singles, finance, sociální kontakt, společnost, volný čas

Key words:

Unemployed, Singles, finance, social contact, society, leisure

Obsah:

1. Úvod.....	10
2. Cíle a metodika	10
2.1 Cíl.....	10
2.2 Metodika	10
2.2.1 Teoretická část	10
2.2.2 Empirická část.....	11
3. Teoretická část	11
3.1 Nezaměstnanost	11
3.2 Měření nezaměstnanosti	14
3.3 Nejohroženější skupiny.....	15
3.4 Důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti.....	15
3.5 Ztráta zaměstnání	21
3.5.1 Rozdělení do skupin dle přístupu.....	21
3.5.1.1 Skupina s aktivním přístupem.....	21
3.5.1.2 Skupina s pasivním přístupem	21
3.5.2 Fáze po ztrátě zaměstnání	21
3.5.2.1 Šok	21
3.5.2.2 Úzkost a deprese	21
3.5.2.3 Fatalismus	21
3.5.3 Životní strategie nezaměstnaných.....	22
3.5.4 Charakteristiky nezaměstnaných	24
3.5.5 Návrh „boje“ s dlouhodobou nezaměstnaností.....	25
4. Singles.....	27
4.1 Singles – základní charakteristika.....	27
4.2 Proč se lidé stávají single?	29

5.	Společné problémy nezaměstnaných a singles	31
6.	Empirická část.....	31
6.1	Popis vzorku dotazovaných	32
6.1.1	Shrnutí pozorovaného vzorku.....	32
6.1.2	Popis výzkumných metod.....	33
6.1.2.1	Popis dotazníku.....	33
6.1.2.2	Respondenti	35
6.1.2.3	Struktura řízeného rozhovoru	37
6.2	Výsledky průzkumu.....	38
6.2.1	Oblast financí.....	38
6.2.1.1	Otázka č. 1: Máte pravidelný příjem?.....	38
6.2.1.2	Otázka č. 2: Vycházíte se svými financemi?	39
6.2.1.3	Otázka č. 3: Ušetříte něco ze svých příjmů?.....	40
6.2.2	Oblast sociálního kontaktu.....	42
6.2.2.1	Otázka č. 4: Vidáte svou nejbližší rodinu? (alespoň 1x týdně?).....	42
6.2.2.2	Otázka č. 5: Vidáte své kamarády? (alespoň 1x týdně?)	43
6.2.2.3	Otázka č. 6: Chodíte alespoň jednou týdně do společnosti?.....	45
6.2.3	Oblast společensky tolerovaných drog – alkoholu a cigaret.....	46
6.2.3.1	Otázka č. 7: Pijete více než 2 piva denně? (nebo jejich ekvivalent).....	46
6.2.3.2	Otázka č. 8: Kouříte?	48
6.2.3.3	Otázka č. 9: Chodíte více jak 1x týdně do restaurací či barů kde konzumujete alkohol?	50
6.2.4	Oblast trávení velkého času.	52
6.2.4.1	Otázka č. 10: Trávíte volný čas sportovními aktivitami? (alespoň 1x týdně)	52
6.2.4.2	Otázka č. 11: Trávíte volný čas doma? (Kniha, TV, PC – alespoň 1x týdně?)	54

6.2.4.3 Otázka č. 12: Trávíte volný čas s rodinou či přáteli (alespoň 1x týdně)?....	56
7. Diskuze	58
8. Závěr	62
9. Použitá literatura	63
10. Přílohy.....	66
10.1 Příloha 1: Seznam použitých zkratk.....	66
10.2 Příloha 2: Tabulka počtu singlů v ČR.....	67

1. Úvod

Nezaměstnanost je problémem každého rozvinutého státu. Nejen, že tito lidé jsou závislí na sociálních dávkách a tedy na státní sociální síti, kterou platí všichni obyvatelé daného státu, ale s nezaměstnaností, předpokládáme-li, že jedinec chce pracovat a práci si aktivně hledá, se objevují i psychologické a sociální problémy, které je třeba řešit a které se mohou projevovat mnoha různými způsoby. Řešitelem je opět stát (a tedy my všichni), který musí hradit péči o tyto lidi případně nahrazovat škody, kteří tito lidé způsobují.

Singlové, ač se to nezdá, jsou v mnoha směrech na tom velmi podobně, jako nezaměstnaní. I oni mají své psychologické a sociální problémy, které se musí aktivně řešit.

V obou případech však platí, že odpovědnost za řešení jakýchkoliv problémů začíná u jedince. Jedinec je zodpovědný za své chování obecně i za zvládání svých případných problémů a společnost by zde měla být jen jako pomocná ruka, která danému jedinci pomůže v řešení problému, ale problémy by za něj řešit neměla.

2. Cíle a metodika

2.1 Cíl

Cílem je na základě údajů zjištěných při teoretické přípravě porovnat dvě skupiny lidí – nezaměstnané a singles v celkem čtyřech bodech, které jsou společné pro obě skupiny.

2.2 Metodika

2.2.1 Teoretická část

Bude realizována studiem z tištěných i elektronických médií. Hlavními zdroji bude odborná literatura z oborů psychologie, psychiatrie, společenských věd, partnerství, vztahů atd. Součástí bude také „před-výzkum“, který bude proveden formou řízených rozhovorů.

2.2.2 Empirická část

Bude realizována hromadně dotazníky, které budou distribuovány mezi zájmové skupiny (singles a nezaměstnaní) a doplňkově potom pomocí různých rozhovorů. Následně budou získaná data zpracována, provedena diskuze a učiněn závěr.

3. Teoretická část

3.1 Nezaměstnanost

Dle ILO je nezaměstnanost definována jako: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (pracovní síla) a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo (studenti, důchodci atd.) Skupinu aktivních můžeme dále rozdělit na zaměstnané a nezaměstnané. Zaměstnaná je ta osoba, která má placené zaměstnání nebo je sebe-zaměstnaná – tedy např. osoby samostatně výdělečně činné.

Definice Eurostatu je shodná s definicí ILO. Eurostat navíc definuje věkové omezení, a to mezi 15 a 74 lety. Všechny ostatní podmínky jsou stejné:

- Nemá zaměstnání,
- Není sebe-zaměstnan,
- Aktivně si práci hledá,
- Je schopen do určité doby do práce nastoupit,

Nezaměstnanost dělíme dle typu na (Robert & Bernanke, 2003, Schiller R. 2004, McConnell, Brue a Macpherson 1999):

1) Frikční nezaměstnanost:

Krátkodobá nezaměstnanost (několik týdnů); závisí na životním cyklu; jsou to studenti, imigranti aj. Tato nezaměstnanost je velmi přínosná, neboť umožňuje lidem nalézt optimální práci, v níž budou nejproduktivnější; dochází tak k lepšímu rozmístění zdrojů, a tím k růstu efektivnosti. V odborné literatuře jsou uváděny 3 klíčové faktory, které definují frikční nezaměstnanost:

- Existuje dostatek pracovních míst – tedy existuje dostatečná nabídka práce pro ty, kteří práci opustí a hledají si novou.

- Existuje dostatek práci hledající lidí, kteří mají na daná nabízená místa dostatečnou kvalifikaci.
- Období hledání nového místa je krátké.

Např. Schiller (2004) udává tuto nezaměstnanost ve výši 2 až 3% a považuje ji za normální. McConnell, Brue a Macpherson rozlišují na straně 575 frikční nezaměstnané na: „Nezaměstnané hledající a nezaměstnané čekající“. První skupina osob práci aktivně hledá a snaží se dosáhnout nejlepších podmínek. Na druhé straně stojí potencionální zaměstnavatel a snaží se pro změnu najít nejvhodnějšího kandidáta na zmiňovanou pozici. Druhá skupina je skupina osob, která již práci má a aktuální její status je čekání na nástup do zaměstnání např. konec celozávodní dovolené (volně přeloženo z anglického originálu).

2) Strukturální nezaměstnanost:

Vzniká jako důsledek strukturálních změn v ekonomice - např. restrukturalizace průmyslu. Odstranit ji můžeme rekvalifikací; zpříčiňuje ji technický pokrok (náhrada pracovních sil stroji). V odborné literatuře se rovněž uvádí i rozdíl mezi nabídkou volných míst a kvalifikací nezaměstnaných (McConnell, Brue a Macpherson str. 575 (1999) i Schiller (2004) str. 112). Tento problém bývá také spojen i s ochotou nezaměstnaných za práci dojíždět. Doba také bývá výrazně delší, než u frikční nezaměstnanosti.

3) Cyklická - dlouhodobá:

Je způsobena hospodářským cyklem. Je způsobena poklesem produktu. Čím je pokles produktu větší, tím je také větší nezaměstnanost, která se projevuje prakticky v celém hospodářství. Schiller (2004) uvádí, že dva nejčastější důvody pro vznik cyklické nezaměstnanosti jsou růst populace a masová imigrace.

4) Skrytá nezaměstnanost:

Nezaměstnané osoby, které se neregistrují na úřadu práce. Práci si nehledají nebo ji vyhledávají bez registrace na pracovním úřadě.

5) Neúplná nezaměstnanost:

Vzniká v situacích, kdy pracovníci musí tolerovat práci na snížený (částečný) úvazek, zkrácenou pracovní dobu či sdílení pracovního místa (někdy též uváděno jako podzaměstnanost).

6) Dobrovolná nezaměstnanost:

Dobrovolnou nezaměstnanost tvoří obyvatelstvo, které dává přednost volnému času či jiným aktivitám před prací při stávajících reálných mzdových sazbách. Osoby nejsou ochotny přijmout práci za aktuálně nabízenou mzdu. Součástí je frikční nezaměstnanost (nezaměstnanost způsobená dobrovolným ukončením jednoho zaměstnání a prodlevou nástupu do jiného).

7) Nedobrovolná nezaměstnanost:

Nedobrovolná nezaměstnanost představuje situaci, při které pracovníci nemohou najít zaměstnání při stávající reálné mzdové sazbě. Někteří pracovníci by byli ochotni pracovat i za nižší mzdu, nemohou však najít práci. Vzniká důsledkem nepřizpůsobení se mezd nové situaci na trhu práce.

8) Opakovaná nezaměstnanost:

Vyskytuje se nejčastěji v problémových regionech.

9) Nepravá nezaměstnanost:

Nezaměstnané osoby jsou evidovány jako nezaměstnaní, avšak nemají potřebu hledat nové zaměstnání. Jejich cílem je využít nárok na finanční podporu v nezaměstnanosti, nebo si přivydělávat nelegální činností.

10) Job Stagnation:

Je definována jako pasivita v hledání vhodnější práce kvůli obavám plynoucím z vysoké míry nezaměstnanosti

Dle doby trvání:

- 1) Krátkodobá: Která je v ČR od 1. 1. 2009 stanovena na maximální délku 5 měsíců (zákon o zaměstnanosti). Tato nezaměstnanost je nazývána frikční a není považována za problémovou.
- 2) Dlouhodobá: Dle ILO je tato nezaměstnanost definována jako nezaměstnanost trvající déle než 12 měsíců (a je tak brána i ve statistikách Eurostatu). Dle

zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (po jeho novelizaci 1. 1. 2009) je u nás považována dlouhodobá nezaměstnanost od více jak 5 měsíců bez práce.

Mareš (2002) uvádí na straně 26: „I nízká míra nezaměstnanosti může být nepříznivá, jestliže jde z větší části o nezaměstnanost dlouhodobou“. S tím souhlasí i Kuchař (2003), který na straně 139 tvrdí: „Dlouhodobá nezaměstnanost je vnímána jako závažný problém s vysokou mírou společenského rizika“.

Dále pak na straně 47 uvádí: „Délku trvání nezaměstnanosti prodlužují krátkodobá nepružnost trhu práce (na straně nezaměstnaných se jedná o nedostatek informací o možnostech uplatnění na trhu práce), rozdíl mezi strukturou poptávky a nabídky práce (na straně nezaměstnaných absence dovedností a vědomostí, které jsou pro nabízená místa požadovány) a dlouhodobá nepružnost trhu práce (na straně nezaměstnaných neochota k profesní či prostorové mobilitě a překážky, které se této mobilitě staví do cesty).

3.2 Měření nezaměstnanosti

Nezaměstnanost se měří dle metodiky Českého statistického úřadu (na základě metodiky ILO) jako míra nezaměstnaných ku praceschopnému obyvatelstvu. Obvykle se jedná o důležitý údaj, protože na této skutečnosti závisí výdaje státu na podporu v nezaměstnanosti. Údaj se uvádí obvykle v %. Metodika ILO je uznávaná a realizována ve všech zemích OECD proto, aby byla zajištěna porovnatelnost výsledků mezi zeměmi.

„Při nezaměstnanosti se uvádí hodnota přirozené míry nezaměstnanosti, která je vysvětlována jako určité procento lidí, kteří o práci přicházejí a určité (stejně) procento lidí, kteří práci nalézají. Tato nezaměstnanost je dána přirozenou fluktuací zaměstnanců.“ (převzato z Dornbusch, R., Fischer, S.: *Makroekonomie*)

Měření nezaměstnanosti se řídí metodikou ILO a jako taková má tato metodika své výhody a nevýhody. McConnell, Brue, Macpherson (1999) na straně 567 uvádí jako výhody: „Metoda šetření je konzistentní v čase a umožňuje mezinárodní srovnání. Další výhodou je to, že časový odstup mezi měřením a dodáním výsledků je krátký.“ (volně přeloženo z anglického originálu) Nevýhodou těchto statistik je to, že tyto statistiky nejsou schopny rozlišit, když někdo práci aktivně hledá.

Další problém zmiňuje Schiller v knize Makroekonomie dnes na straně 107. Nazývá tento problém podzaměstnaností. Jedná se o dvě skupiny pracovníků. První skupina pracuje na kratší úvazek, než by si přála a druhou skupinou jsou pracovníci, kteří pracují na nižší pozici, než jaká odpovídá jejich kvalifikaci (např. učitel, který pracuje jako taxikář).

3.3 Nejohroženější skupiny

V odborné literatuře (Mareš 2002, Buchtová 2002) je možné nalézt shodu, co se týče nejohroženějších skupin obyvatelstva:

- 1) Lidé s dlouhodobou, stabilní pracovní pozicí – tito lidé pak mají problém najít jiné místo z důvodů problémů se změnou pracovních návyků.
- 2) Nekvalifikovaná pracovní síla, zejména nekvalifikované ženy.
- 3) Příslušníci etnických menšin (Romové, Vietnamci aj.).
- 4) Lidé s kumulovanými problémy (zdravotní problémy, rodinné problémy, nízká kvalifikace atd.).
- 5) Osoby ze zaostávajících a venkovských oblastí.
- 6) Osoby se změněnou pracovní schopností.
- 7) Osoby tělesně postižené.
- 8) Osoby se záznamem v rejstříku trestů.
- 9) Osoby s poruchami osobnosti.
- 10) Mladiství, zvláště pak mladiství s nižším vzděláním.

3.4 Důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti

Boleloucký (2002, s. 250) uvádí: „Vyřazení jedince z pracovního procesu přináší kromě problémů sociálních i důsledky zdravotní. Porušení tohoto stavu – tedy trvalejší nejistota v zaměstnání či jeho přerušení – bývá prožíváno jako skutečná separace a ztráta“.

Buchtová (2002) a Mareš (2002), uvádí několik důsledků dlouhodobé nezaměstnanosti.

1) Snížení životní úrovně:

Snížení příjmu do rodiny vede k deprivaci, která může být dvojího druhu:

- Absolutní – deprivace, která představuje ohrožení existenční, ale kterou stát, se svojí sociální záchranou sítí eliminuje.

- Relativní – je definováno jako psychické strádání, které je způsobeno jedinci díky sociálnímu odloučení od konzumní společnosti, kde se jedinec do této chvíle realizoval. Hlavní problém je viděn v neschopnosti jedince udržet si sociální status (auto, ošacení atd.).

Podle Mareše (2002, s. 95): „Osoby z chudých vrstev jsou vystaveny většímu riziku dlouhodobé či opakované nezaměstnanosti, čímž dochází k multiplikačnímu efektu. Chudoba jde ruku v ruce s nezaměstnaností, která opět zvyšuje chudobu.“

2) Změna vnímání času:

Dochází ke zrušení nutnosti vnímat den jako čas pro práci a noc jako čas ke spánku. Obvykle dochází ke změně dne za noc. Nezaměstnaní vstávají později, nejsou nuceni nedostatkem času k jeho plánování a hospodárnému využití. Obvykle jej naplňuje pocit nudy a nechuti k jakékoliv činnosti. Nevýhodou je, že nelze využít volného času pro koníčky či jiné bohubilé aktivity, protože se obvykle jedná o aktivity, u kterých jsou vyžadovány finance, kterých má běžný nezaměstnaný nedostatek.

Křivohlavý (2001, s. 88) uvádí, že: „Vhodnou formou trávení času může být i meditace a imaginace, obecně relaxace, které slouží k lepšímu zvládnutí těžkostí“.

3) Sociální izolace:

Jedná se o jistou formu sebeponižování, kdy nezaměstnaný člověk vnímá svůj status jako méněcenný oproti zaměstnaným lidem. Je o to vyšší, pokud člověk pracovat chce a o zaměstnání nepřišel vlastní neschopností či hrubým porušením pracovní kázně. Čím déle je člověk nezaměstnaný, tím více se straní společnosti zaměstnaných lidí a tím více sklouzává do izolace.

Vágnerová (2008) na str. 75 uvádí: „Tato skupina (tedy skupina dlouhodobě nezaměstnaných) má jiný vztah k práci, své vlastní hodnoty, normy a preferované strategie chování, které jsou důsledkem dlouhodobé sociální deprivace a izolace z majoritní společnosti.“

Křivohlavý (2001, s. 94) uvádí tzv. Sociální síť dané osoby, kterou definuje takto: „Jedná se o soubor lidí, kteří jsou dané osobě nejbližší a s nimiž lze počítat v případě potřeby pomoci dané osobě např. rodina.“

Uvádí zde také tzv. podpůrné sociální vtahy, které jsou definovány jako mezilidská pouta, z nichž člověk může získat zdroje k překonání těžkostí.

V této souvislosti také definuje druhy sociální opory (s. 97 a 98).

A) Instrumentální opora

Představuje konkrétní druh pomoci jako je například finanční či materiální pomoc, zařízení neodkladných záležitostí, které postižený nemůže provést sám aj. Iniciativa přitom nevychází od člověka v tísní ale od člověka druhého – tedy někoho, kdo se z vlastní vůle rozhodl postiženému pomoci

B) Informační podpora

Postiženému jsou dodávány informace, které může využít při řešení své situace. Informační pomoc poskytují například lidé s podobnými zkušenostmi. Informační podpora ovšem funguje i druhým směrem - postiženému je nasloucháno a zjišťují se i jeho představy o pomoci.

C) Emocionální opora

Postiženému jsou sdělovány pozitivní city a pocity vztažené k jeho osobě jako je láska a kladné hodnocení.

D) Hodnotící opora

Postiženému člověku je sdělována např. úcta formou laskavého jednání. Je posilována jeho sebeúcta a sebehodnocení. Je podporována v myšlení na pozitivní výsledek celé situace a jsou s ní sdíleny nepříjemné emoce.

4) Ztráta statusu:

Jedná se asi o jeden z nejdůležitějších problémů nezaměstnanosti. Nejtěžší je asi překonávat společenské předsudky, které se s nezaměstnaností vážou. Obvykle se jedná o předsudky o osobním selhání dotyčného jedince. Předpokládá se, že za svoji situaci zodpovědný a že je automaticky povinen svoji situaci změnit. Jestliže se takovému jedinci nedaří svoji situaci změnit, je považován za neschopného – to, že jedinec nemá reálnou šanci najít práci (např. ve svém oboru nebo že odmítá přijmout zaměstnání za zlomek původního finančního ohodnocení) je vnímáno jako

jeho neschopnost. Obranou nezaměstnaných pak obvykle bývá obviňování vnějších okolností ze svého neúspěchu.

Se ztrátou statusu se také v odborné literatuře (Mareš a Sirovátka, 2003) setkáváme s výrazem marginalizace. Marginalizace je popisována jako vyčlenění z majoritní společnosti. Na str. 118 (Mareš a Sirovátka, 2003) je na základě výsledků marginalizace chudoba vnímána nejen jako: „deprivace, ale i jako překážka možností a pokles motivace dostát všem povinnostem aktivního občanství.“

5) Zátěž rodinných vztahů:

Další z nejvýznamnějších problémů v nezaměstnanosti a to hned v mnoha směrech:

A) Snižuje se životní úroveň rodiny:

Která je o to výraznější, je-li nezaměstnaným muž (který má obvykle vyšší plat) – rodina je nucena zavést úsporná opatření, které pocítí především děti (ukončení docházky na kroužky a jiné činnosti, vyžadující finanční prostředky). V článku http://finance.idnes.cz/propad-prijmu-ohrozuje-tisice-rodin-ochrani-financni-rezerva-a-pojisteni-1rm-/viteze.asp?c=A100204_111940_viteze_sov se uvádí, že by rodina měla mít rezervu představující 3 měsíční příjmy nebo rezervu ve výši 6-ti měsíčních výdajů. Pro mnohé rodiny, zvláště pak mladé, je to částka obvykle nereálná.

B) Snižování autority nezaměstnaného člověka v rodině:

Na obvyklou otázku čím je jejich otec se děti stydí odpovědět, čímž i ony trpí nezaměstnaností jejich otce a otec v jejich očích klesá jako autorita, protože jej děti viní ze sociálního selhání.

Ve výzkumech se také objevuje poznatek, že je-li v domácnosti nezaměstnaný muž, může žena cítit ohrožení svého domácího prostoru. Božena Buchtová uvádí v rodinách nezaměstnaných vyšší rozvodovost než je průměr.

Buchtová (2002) také uvádí, že u dětí nezaměstnaných rodičů dochází k nárůstu vývojových poruch (např. emoční labilita, asociální chování), zhoršení školního prospěchu a ke zhoršení rodinných vztahů mezi dítětem a rodičem, zvláště pak, je-li nezaměstnaným otec.

Mareš (2002, s. 99) uvádí také: „Mnoho dlouhodobě nezaměstnaných pochází z rodin, kde alespoň jeden z rodičů či jiný člen rodiny byli či jsou

dlouhodobě nezaměstnaní“. Jasně to ukazuje na nebezpečí mezigeneračního ovlivnění náhledu na dlouhodobou nezaměstnanost.

6) Zhoršení zdravotního stavu:

Buchtová (2002, str. 118) uvádí, že: „Dlouhodobě nezaměstnané osoby představují rizikovou skupinu s vysokou nemocností a nezdravým životním stylem.

Boleloucký (2002, s. 251) uvádí: „Nezaměstnanost je spojena se zvýšenými zdravotními riziky projevující se např. zvýšenou konzumací zdravotnických služeb, mortalitou a psychologicky podmíněnými potížemi.“

Buchtová (2002) také popisuje, že nezaměstnaní lidé uvádí subjektivně hodnocené příznaky onemocnění:

- úzkost
- podrážděnost
- neklid
- bolesti hlavy
- únavu
- nespavost
- žaludeční potíže

Častější výskyt výše uvedených symptomů byl zaznamenán u žen (skupina do 40 let). U skupiny nad tuto věkovou kategorii se jedná spíše o fenomén mužů. Tyto souvislosti byly potvrzeny i zahraničními studiemi.

Buchtová (2002) také na straně 154 udává: „Na šesti stupňové škále intenzity je psychosomatická zátěž způsobená nezaměstnaností hodnocena stupněm 4.“

Dále udává, že vztah nezaměstnanost versus zdraví je ovlivněn následujícími faktory:

- Zaměstnaní méně navštěvují lékaře – důvodů je hned několik – obava o místo, ztráta plné mzdy vznikající pobíráním nemocenských dávek, neochota vzít si dovolenou pro neakutní návštěvu lékaře atd.
- Ochota lékařů přiznat onemocnění spíše nezaměstnaným než zaměstnaným

- Vznik psychosomatických poruch na základě rovnosti, že nezaměstnanost = stresor – bývají to zvláště imunitní a kardiovaskulární poruchy.
- Zvýšené zatížení těla díky zvýšenému příjmu nikotinu, alkoholu a drog, a u osob se sklonem k nadváze zvýšení váhy díky poruše příjmu potravy.
- Zhoršení stravovacích návyků díky omezení finančních možností jedince a jeho nucený útěk k jednotvárnější stravě
- Problémy v partnerském a sexuálním životě – kdy (zvláště muž) přijde o práci a je mu to partnerkou či partnerem předhazováno jako selhání.
- Nezájem o společenský život

Díky ztrátě zaměstnání přestává být člověk součástí sociálních skupin, jako jsou např. pracovní kolektivy, odbory atd. Vzhledem ke snížení finančních příjmů přestává mít člověk možnost realizovat své koníčky či účastnit se společenského života (sport, kultura, návštěvy barů, klubů atd.). Mareš (2002) uvádí, že zvláště nebezpečná je nezaměstnanost u lidí mladých s nižším vzděláním, kdy mohou nekriticky ze své nezaměstnanosti vinit celou společnost a „mstít“ se jí formou poškozování veřejného majetku, vandalstvím či jiným asociálním chováním vůči svému okolí.

7) Potíže v novém zaměstnání

Pro jedince, který je dlouhodobě nezaměstnaný, může být nástup do nového zaměstnání dalším stresujícím faktorem. Jedná se zvláště o:

- Přetrvávání zdravotních potíží vyvolaných psychosomatickými poruchami - nejčastěji je udávána nadměrná únava, deprese a poruchy spánku.
- Zvýšená podezřívavost a strach z opětovné ztráty zaměstnání.
- Přetrvávající pochybnosti o své osobě a svých schopnostech.
- Snaha navenek zapadnout – lidé dávají přednost skupinovým hodnotám nového kolektivu před svými vlastními a snaží se tak rychle zapadnout do nové skupiny. Tyto aktivity jsou realizovány na úkor vlastních žebříčků hodnot.

3.5 Ztráta zaměstnání

3.5.1 Rozdělení do skupin dle přístupu

V podstatě můžeme lidi, kteří přišli o zaměstnání, rozdělit dle přístupu k dané situaci na dvě skupiny.

3.5.1.1 Skupina s aktivním přístupem

Snaží se svou situaci aktivně řešit, vyhledávat nové informace a podílet se aktivně na řešení nastalé situace společně např. s úřady práce. Nebezpečí je, že po delší době neúspěchů může aktivní typ sklouznout k bezmocnosti a stát se součástí pasivní skupiny.

3.5.1.2 Skupina s pasivním přístupem

Věří, že se situace vyřeší nějak sama. Tito lidé nevěří, že by mohli sami nějak ovlivnit nastalou situaci a utíkají k naučené bezmocnosti.

3.5.2 Fáze po ztrátě zaměstnání

Po ztrátě zaměstnání prochází jedinec několika fázemi, které odrážejí jeho psychický stav.

3.5.2.1 Šok

Fáze, ve které si jedinec užívá volna, a bere jej jako odpočinek od práce. Jako lepší víkend.

3.5.2.2 Úzkost a deprese

Člověk se dostává do defenzivy. Přestává věřit, že by práci našel, a jeho psychický stav se zhoršuje.

3.5.2.3 Fatalismus

Při dlouhodobé nezaměstnanosti se dostává člověk do třetí fáze, která je adaptací na nový způsob života. V literatuře je uváděno několik průvodních jevů:

- ztráta naděje
- obavy z budoucnosti
- zhroucení životních postojů
- apatie
- nízká aspirace

- snižování sebevědomí
- bezmocnost
- neschopnost dlouhodobého plánování

Když jedinec ztratí zaměstnání, pohlíží na tento způsob dvěma možnými způsoby. Jeden pohled je využití volného času pro zhodnocení života, využití pro koníčky a využití pro sebezlepšování. Druhý přístup je možné nazvat jako fatalistický. Člověk o sobě pochybuje, necítí se plnohodnotně a veškerý čas využívají k hledání práce. Faktem zůstává, že prožívání nezaměstnanosti je velmi individuální záležitostí, které závisí na osobních predispozicích, jako je revmatismus atd., na osobních životních náhledech jako je optimismus či pesimismus či fatalismus, pohlaví, vzdělání, typ kvalifikace a praxe, rodinná podpora a zázemí.

Vágnerová (2008, s. 735) uvádí: „Psychická reakce na ztrátu zaměstnání je tím větší, čím větší jsou motivy k práci u daného jedince.“

Vzhledem k aktuálnímu stavu ekonomiky se tento náhled postupně mění, protože díky globální ekonomické krizi přišlo o práci mnoho lidí.

3.5.3 Životní strategie nezaměstnaných

Mareš (2002) uvádí několik tzv. životních strategií, kterými nezaměstnaní řeší ztrátu zaměstnání.

1. strategie – je spojena s hledáním nového místa, volba zdrojů vhodných pro hledání nového místa atd.

2. strategie – je strategie přizpůsobování se novým podmínkám, které vzniknou po ztrátě zaměstnání. Mareš zde uvádí několik okruhů, kterých se změna týká a které postupně na sebe navazují:

- Omezení spotřeby – nedojde-li ke změně i na straně jedince a jsou-li mu jen omezeny zdroje, může toto vést až patologickému jednání popř. k řešení frustrace na úkor rodiny nebo nejbližších sociálních partnerů.
- Postupné zřeknutí se původního rozsahu potřeb – toto jednání se kvalifikuje jako obrana před frustrací.

- Hledání alternativních způsobů uspokojování potřeb – a to buď legální anebo nelegální cestou.
- Rezignace a apatie.

3. strategie – se týká překonávání nálepky životního ztroskotance, které je spojeno se ztrátou zaměstnání.

- Vytěsnění nepříznivé situace z vědomí na způsob přísloví: Máš-li škodu, o posměch se nestarej.
- Únik do sociálních vrstev, kde se nejedná o žádnou výjimečnost (obvykle to bývá spojeno se slabšími sociálními skupinami).
- Zatajování situace nezaměstnanosti.
- Plnění obecných očekávání, které společnost má spojenou s rolí nezaměstnaného.
- Transformace chápání situace a převedení viny ze ztráty zaměstnání na vnější okolnosti, které nám umožní zachovat si sebevědomí.
- Užívání si volného času.
- Příprava na budoucí zaměstnání pomocí rekvalifikačních kurzů, rozvíjení jazykových znalostí atd.
- Únik – změna své sociální pozice – u žen nejčastěji otěhotnění, (žena v domácnosti) u mužů pak předčasný důchod, u mladších student atd.

Obecně se strategie odvíjí od toho, jakou má nezaměstnaný podporu v rodině a okolí.

Mareš dále rozvíjí teorii tzv. kultur.

- Kultura rovnostářská – charakteristickým znakem je tradiční postoj k práci, tedy že by každý měl pracovat. Problém je, že lidé jsou pod tlakem této kultury ochotni přijmout práci i za méně výhodných podmínek. Lidé z této kultury mají nárok na podporu v nezaměstnanosti, ale je jen obtížně akceptovatelná. Lidé patřící do této kultury se dělí do dvou proudů.
- Konformisté – chtějí obvyklými prostředky získat práci – využívají možnosti pracovních úřadů, navštěvují rekvalifikační kurzy, podporu využívají v míře nezbytně nutné.

- Ritualisté – chovají se podobně jako konformisté – rozdíl je v tom, že už nepředpokládají změnu k lepšímu – nicméně udržují rituály jako např. návštěvy úřadů práce atd.
- Kultura fatalistická – lidé patřící do této kultury jsou lidé odevzdaní, závislí na státní sociální síti – nevěří ve zlepšení – aktivně nehledají, plně využívají sociálních dávek. Dost často řeší své problémy dogami či alkoholem. Mareš (2002, s. 110) k tomu uvádí: „Do určité míry takový postoj jedince chrání před dezintegrací osobnosti.“
- Kultura individualistická – lidé využívají plně sociální záchranné sítě. Práci vnímají jako nutnost pro dosažení příjmu, nikoliv jako náplň svého života. Dělí se na dvě skupiny.
 - Podnikaví – chtějí vyšší úroveň spotřeby, hledají práci, ale příjmy si zajišťují i mimo oficiální trh práce (různé melouchy atd.).
 - Kalkulující – lidé, kteří plně využívají sociálních podpor a různých příspěvků od státu. Vavrečková (1998) uvádí, že se jedná o skupiny, které mají vypracovanou strategii jak získat podpory. O oficiální zaměstnání nestojí a práci nevyhledávají.

Lidé patřící do individualistické kultury jsou důsledkem silně sociálního státu. Pro tyto lidi je systém podpor a jimi generovaný příjem chápán jako dostatečný autonomní příjem a jejich snaha o nalezení práce je tímto omezena nebo dokonce vědomě ignorována.

3.5.4 Charakteristiky nezaměstnaných

B. Buchtová (2002) provedla výzkum, který ukazuje několik základních charakteristik, které se vyskytují u dlouhodobě nezaměstnaných;

- 1) Nedostatečná pracovní sebereflexe – jedinec není schopen reálně a objektivně zhodnotit své reálné aktuální schopnosti a jejich možné uplatnění na trhu práce. Ztrácí přehled o tom, zda je jejich kvalifikace dostatečná či zajímavá pro trh práce, nerealizují celoživotní vzdělávání ve svém oboru a mají problém s překonáváním statusu, který si vytvořili v bývalém zaměstnání.
- 2) Snížený pocit odpovědnosti – je to zvláště záležitost bývalého společenského systému – stále ještě se můžeme setkat s větami: „Jo za komunistů bylo blaze. Každý

měl práci a bylo dobře“. O tom, že každý jedinec je odpovědný za stav společnosti tito lidé nechtějí nic slyšet.

- 3) První setkání s nezaměstnaností – nepřipravenost na to, že lidé o práci mohou přijít. Mají své jisté místo už 40 let a případná ztráta zaměstnání je pro ně tedy překvapujícím a obvykle velkým problémem. S tímto se obvykle setkáváme především u starších ročníků a lidí, kteří žijí na venkově.
- 4) Neznalost práva – Buchtová (2002) uvádí, že 66 % lidí nezná práva a povinnosti nezaměstnaného, nároky na sociální dávky a podporu v nezaměstnanosti, nutnost registrace na úřadu práce atd.
- 5) Nezkušenost a nedostatečná vzdělanost pracovníků úřadu práce – uvádí, že je postrádán individuální přístup pracovníků ÚP, a chybějící provázanost na další služby v rámci ÚP.
- 6) Nedostatečnost využívání informací – např. na Internetu

3.5.5 Návrh „boje“ s dlouhodobou nezaměstnaností:

- 1) Rozvoj pracovní sebereflexe – psychologická pomoc jedinci – definování jeho reálných schopností, pomoc s dalším profesním rozvojem atd.
- 2) Osvojení speciálních sociálních dovedností – komunikace, práce s informacemi, asertivita atd.
- 3) Získání znalostí práce na PC – získání znalosti vyhledávání a zpracování informací, užívání mailu, základních produktů skupiny Office atd. Aktuálně např. probíhá grant financovaný Evropskou unií, který nese název Internetová školička pro seniory, který je přístupný lidem nad 50 let, kde se vyučuje užívání internetu, mailu, možnosti využití PC ke komunikaci (práce s komunikátory typu ICQ, SKYPE atd.), okrajově jsou tam zmíněny i kancelářské programy (World, Excel) a podobně.
- 4) Osamostatnění v pracovní kariéře – K tomu je nutné, aby jedinec pochopil, že má svou kariéru ve vlastních rukách a je nutné celoživotní vzdělávání případně změna kvalifikace.
- 5) Zvýšení všeobecné informovanosti – o nezaměstnanosti, o právech na sociální zabezpečení, povinnostech jedince - nezaměstnaného, možné psychické a zdravotní problémy nezaměstnaných atd.

Buchtová (1996, 2002) také uvádí nutnost zachování psychické rovnováhy jedince v kritickém období – obecně je možné používat je i v jiných situacích, než jen v nezaměstnanosti. Navrhuje dodržování několika jednoduchých pravidel založených na udržení aktivity a sociálního kontaktu.

Pravidelnost, zvláště pak při denních aktivitách. Aktivity by měli zahrnovat celé spektrum lidských činností:

- Denní provoz domácnosti – pravidelný úklid, osobní hygiena atd.
- Udržování sociálního kontaktu - zvláště pak se širší rodinou a přáteli.
- Úspory – přehodnocení svých návyků, zaběhnutých konzumních vlivů, životních hodnot atd.
- Zdraví – nutnost pravidelných sportovních aktivit a také relaxace.
- Najít si alespoň krátkodobou práci – pro udržení aktivity v pracovním procesu a udržení sociálního kontaktu.
- Sledování aktuálního dění kolem sebe – informací z pracovního trhu atd.

Buchtová (1996, s. 204) shrnuje: „Smyslem životosprávných korekcí tedy je upravovat režim života tak, aby byl optimální nejen pro výkon člověka, ale i pro jeho spokojenost a zdraví.“

V této souvislosti uvádí Křivohlavý (2001) tzv. duševní hygienu. Duševní hygienu definuje Míček (1986 in Křivohlavý 2001) jako: „Systém vědecky propracovaných pravidel a rad sloužících k udržení, prohloubení nebo znovuzískání duševního zdraví a duševní rovnováhy.“

Součástí duševní hygieny je i adaptace – přizpůsobení se stávající situaci, nejde-li tato změnit, případně změnit či přizpůsobit si situaci – jde-li tato situace změnit.

Druhá část je sebevýchova – která má několik podskupin (Křivohlavý, 2001, s. 146-152)

- Sebepoznávání:
Jedná se o pozorování a analýzu sebe sama – např. introspekce, sebereflexe anebo sebepozorování.

- Autoregulace konativní činnosti:
Jde o regulaci svého konání, výběr vhodných cílů a volba prostředků k jejich dosažení.
- Autoregulace vlastního myšlení
Slouží k promyšlení konání dřív, než bude dané jednání provedeno.
- Autoregulace emocí
Ovlivňování vlastních emocí pomocí vědomé regulace vlastního chování. Např. při frustraci z nedosažení cíle (je-li cíl velký) rozložit cíl na menší části a dosahovat jich postupně.
- Relaxace
Způsoby sloužící k uvolnění od psychického napětí.

4. Singles

Doposud mají lidi ze skupiny singles – tedy lidi, kteří žijí sami, také nálepku. Pro někoho jsou to ztroskotanci, kteří mají problém někoho najít, pro někoho bohémové, jejichž život je jedna velká party.

4.1 Singles – základní charakteristika

Kdo jsou vlastně singles? Překlad do češtiny vlastně neexistuje a i u nás zdomácněl pojem single. Definicí je možné nalézt spoustu. Vyberme alespoň několik příkladů:

- Samotáři. Staré panny. Zoufalci na ocet. Chudinka, která nikoho nemá. (www.epuls.cz/sex-a-vztahy/127-jsem-single--a-je-mi-fajn)
- Jsou mladí, zdraví, pohlední, úspěšní... A žijí sami. (www.zbynekmlcoch.cz/info/bez_partnera/singles_proc_jsou_nekteri_lide_radeji_s_ami_.html)
- „Singles“ jsou osoby, která z různých důvodů, ať již dobrovolně či nedobrovolně volí nebo je donuceny okolnostmi žít život o samotě, tedy bez partnera. Do této kategorie spadají relativně mladí lidé ve věku 25 až 40 let, kteří žijí po delší dobu bez partnera a rozvíjejí jiné než rodinné životní strategie. Čeština zatím pro ně nemá vhodný ekvivalent. Slovo singles by se dalo přeložit jako „nezadaní“ nebo bydlící sami. (www.singles-film.cz)

- V České republice se již koncem devadesátých let započal dynamický rozvoj sociálního jevu, pro nějž dosud nebyl stanoven český ekvivalent – fenomén Singles. Tato relativně nově vzniklá a rozšiřující se sociální skupina jedinců, jejíž analogii je možné nalézt v západních zemích již od šedesátých let dvacátého století, reprezentuje pravděpodobně nejextrémnější možný model individualizace partnerského a rodinného života. Nejjednodušeji bychom patrně mohli singles charakterizovat jako skupinu jedinců, která žije dlouhodobě samostatně bez jakéhokoliv trvalého partnerského svazku s aktuálním cílem realizovat jiné, než rodinné strategie. (převzato z diplomové práce Bc. Vít Král, Single ženy současnosti: kvantitativní výzkum, FSV UK, Praha 2009, s. 4.)
- Skrývají se, vypráví si a uvolňují se za internetem. V reálném světě ale současní „náctiletí“ neumějí komunikovat a navazovat normální sociální vazby. (Oficiální text distributora dokumentárního TV filmu „Singles“ režisérky Adély Sirotkové)
- Psychoanalytický výklad převzatý z Hartl, Hartlová (2004, s. 538) říká, že: „Jedná se o narcistně zahleděné jedince, kteří se zbavují odpovědnosti za druhého případně za rodinu a nejsou schopni se omezovat.“

Z výše uvedených definic vyplývá, že:

- Žijí sami.
- Mohou mít problémy s navazováním sociálního kontaktu.
- Dostávají se pod tlak okolí (i když ten již není dle slov sociologa Marcela Tomáška již tak značný).

Dalším znakem může být nedostatek financí. Na základě výzkumu, který provedla Libuše Vojtková pro svoji bakalářskou práci (Problematika singles v období střední dospělosti, Bakalářská práce, MU PF – katedra sociální pedagogiky, Brno 2008, str. 37) je na otázku ekonomické situace odpověď od jedné z respondentek (Žaneta, 27 let, svobodná, pracovnice klientského centra), že neustále musí počítat, i když si jde např. „sednout na kávu“. Rezervy vytvořené nemá. Z celkového počtu 5 respondentů jsou bez finančních rezerv 2 respondentky. 1 respondentka přiznává, že co vydělá, utratí, ale zbude jí i na nějaké šetření a pojistky, 2 respondenti si tvoří rezervy vědomě (v obou případech jde o muže, kteří se shodují na tom, že si nechtějí od nikoho půjčovat a nemají rádi pocit dluhu a závislosti).

Společným znakem je i tvorba a způsob trávení volného času. Ze stejného výzkumu vyplývá, že dva z pěti respondentů, kteří byli dotazováni na otázku trávení volného času, jsou pasivní, a čekají, co kdo za ně vymyslí. Zbývající 3 jsou aktivními tvůrci svých volnočasových aktivit.

V ČR v současnosti žije celkem 1072,2 tis. Single mužů ve věku 20 až 40 let a 751 tis. žen ve stejné věkové kategorii. Celkem se tedy dostáváme k číslu 1 823 tis. lidí, kteří jsou Singl. (Demografická ročenka 2009, ČSÚ)

4.2 Proč se lidé stávají single?

Z odborné literatury můžeme vyčíst v podstatě 4 hlavní důvody, které jsou příčinou single života.

- Původní Rodina:

Tamara Cenková (2007) a Martin Seligman (2003) se shodují na tom, že výhodu mají ty jedinci, kteří vzešli z úplné rodiny. Problémové manželství může být důsledkem např. vysokých nároků kladených na jedince jeho rodiči a následná transformace tohoto strachu do strachu ze vztahu. Děti žijící v úplné rodině s oběma biologickými rodiči mají méně emocionálních poruch (cca ¼ stavu dětí z neúplných rodin). Dalším výrazným rysem je pomalejší sexuální vyzrállost a jejich pozitivní náhled na dlouhodobější vztahy. O horších předpokladech pro správný vývoj dětí s rozdělených rodin hovoří i F. de Singly (1999).

- Vliv zaměření jedince:

Labusová (2007) citovala výzkum psycholožky Beate Kupper, která prováděla dotazníkové šetření na cca 150 dospělých ve věku 20 až 45 let. Půlka dotazovaných patřila do skupiny singles. Ve výzkumu se ukázalo, že singles mají podstatně menší úctu k tradičnímu modelu rodiny a daleko více uznávají jiné modely soužití. Důvodem může být omezená schopnost singles navazovat a dlouhodobě udržet vztahy s dalšími jedinci ve společné domácnosti.

- Sexuální orientace:

Kaiserová (2005) uvádí ve svém díle Samota jako parter příklady různých modelů jinak sexuálně orientovaných jedinců. Ve zmiňované knize uvádí příklad transsexuála, který má to štěstí, že se mu podaří najít si podobně orientovaného jedince, se kterým může trávit volný čas, svátky, případně jej využít jako rameno,

na kterém se může vyplakat. Na s. 110 dále Kaiserová (2005) uvádí: „U některých homosexuálů se projevuje ještě opačný trend a tím je legalizace partnerství. Určitá obdoba manželství pro takové páry byla v právních řádech některých vyspělých států zavedena už na konci 80. let minulého století.“

- Fenomény dané doby a kultury:

Ulla Rhan ve své knize *Fuck and Go* popisuje mnoho situací, kdy si ženy představují, že když muž není vždy připraven ji posloužit či se zastat o její pohodlí, nemiluje jí. Podobné zkušenosti popisuje i Milton Fisher v knize *Haven't you been single long enough?*, kdy se máte v knize možnost seznámit s mnoha situacemi, kdy popisuje jednotlivá „prozření“ single lidí a jejich postupné dozrávání do partnerského života.

Na vině mohou být také filmy, kdy dokonale zidealizované představy o romantické a nehybné lásce mohou modifikovat vnímání reality jednotlivými lidmi (zmiňme alespoň nějaké: *Nothing Hill*, *Shell we dance*, *Mr. Clark*, *Law of Attraction* aj.)

- Rychlost doby

Ulla Rhan v již zmiňované knize *Fuck and Go* píše, že kariéru buď udělá člověk sám anebo vůbec. Na straně 71 píše: „A vyhlídka na dorost a pokračování dynastie? To už dnes nemá smysl. Kariéru buď udělá člověk sám, nebo vůbec.“ Již to není jen o tom, že by měl člověk něco předávat. Zmiňuje se zde také o tom, že být single je spíše fenomén mužů. Čísla ČSÚ pro počet single lidí v ČR to dokazují.

Vágnerová v knize *Vývojová psychologie II: Dospělost a stáří* ukazuje, že současná dospělost ukazuje nové znaky, které dříve nebyly. Posun je zaznamenáván především u svobodného rozhodování a individualismu. Na str. 11 (Vágnerová 2007) je možné se dočíst: „Profese i vztahy s lidmi musí vyhovovat především jednotlivci, dnešní mladý dospělý není ochoten se podřizovat požadavkům široké rodiny. Prioritní je pro něj subjektivní hodnota těchto vztahů a míra uspokojení, kterou mu mohou poskytnout.“

5. Společné problémy nezaměstnaných a singles

Faktem tedy zůstává, že s nezaměstnanými mají singles několik věcí obvykle společných:

- Omezené finanční zdroje – platit z jednoho příjmu např. hypotéku a náklady na bydlení je pro jeden příjem náročné.
- Sociální kontakt – obvykle kromě práce téměř žádný – jednoduše proto, že na koníčky či soukromý obvykle nemají čas či peníze.
- Dle článku na www.prijdapotkej.cz jsou singles ohroženi poruchami příjmu potravy a vystaveni větším možnostem vyššího příjmu alkoholu a drog. U singles je zaznamenána vyšší spotřeba alkoholu a cigaret.
- Singlem může být i rozvedený či rozvedená.
- Každý singles se může stát nezaměstnaným.
- Nutnost udržování pravidelného režimu jako je udržování domácnosti atd. Dle před-výzkumu, který byl pořízen formou řízeného rozhovoru s jedním singlem, se jedná o poměrně důležitou věc. Tento singl v podstatě neuklízěl a obecně měl domácnost v dosti pustém stavu. Na otázku, zda mu to nevádí, odpověděl, že moc ne, protože přes týden je tak unaven, že to nevnímá a o víkendech mu to nevádí a nepocítuje potřebu to řešit.
- Nutnost udržování sociálního kontaktu – v případě singles užší sociální skupina – rodina, kamarádi.

6. Empirická část

Na základě skutečností, které byly zjištěny z odborné literatury a řízených rozhovorů, které byly realizovány v rámci před-výzkumu, bude přikročeno k výzkumu, který se bude týkat 4 okruhů společných témat singles a nezaměstnaných.

Okruh 1: Finance

Okruh 2: Sociální kontakt

Okruh 3: Společensky tolerované drogy – alkohol a cigarety

Okruh 4: Trávení volného času

Výzkum bude prováděn pomocí dotazníku a řízených rozhovorů. Následně budou dané dotazníky porovnány a zjištěné výsledky interpretovány.

6.1 Popis vzorku dotazovaných

6.1.1 Shrnutí pozorovaného vzorku

Výzkum byl proveden na celkem 50 respondentech pomocí dotazníků a celkem 7 respondentech pomocí řízených rozhovorů.

Tabulka 1: Celkový počet respondentů dotazníkové metody:

Subjekty	
Nezaměstnaní	22
Singles	28
Celkem	50

Tabulka 2: Uvádí podrobnější členění u řízených rozhovorů ve skupině nezaměstnaných.

	Věk:	Pohlaví	Děti	Partner	Vzdělání
Respondent č. 1	27	Žena	2	A	OU
Respondent č. 2	43	Žena	3	N	SŠ
Respondent č. 3	55	Muž	2	A	OU

Tabulka 2: Skupina nezaměstnaných – řízené rozhovory

Tabulka 3 uvádí podrobnější členění u řízených rozhovorů ve skupině singles

	Věk:	G:	Děti	Partner	Vzdělání
Respondent č. 4	32	Muž	N	N	VŠ
Respondent č. 5	27	Muž	N	N	SŠ
Respondent č. 6	21	Muž	N	N	SŠ
Respondent č. 7	30	Žena	N	N	VŠ

Tabulka 3: Skupina singles – řízené rozhovory

Ve všech okruzích jsou vždy uvedeny 3 otázky, a to jak v dotaznících, tak v řízených rozhovorech. Pro každou z nich bude uveden výsledek z dotazníků a relevantní názory respondentů z řízených rozhovorů.

6.1.2 Popis výzkumných metod

6.1.2.1 Popis dotazníku

Dotazníky byly navrženy s ohledem na společná témata, která byla předmětem zájmu a byla zjištěna jako společná pro obě zkoumané skupiny.

Z důvodu ochoty respondentů ji vyplnit, byly voleny pro každý zájmový okruh 3 otázky.

Seznam otázek:

	Okruh: Financí
Otázka č. 1	Máte pravidelný příjem?
Otázka č. 2	Vycházíte se svými financemi?
Otázka č. 3	Ušetříte něco ze svých příjmů?
	Okruh: Sociální kontakt
Otázka č. 4	Vídáte svou nejbližší rodinu? (alespoň jednou za týden)
Otázka č. 5	Vídáte své kamarády? (alespoň jednou za týden)
Otázka č. 6	Chodíte alespoň jednou týdně do společnosti?
	Okruh: Společensky tolerované drogy
Otázka č. 7	Pijete více než 2 piva denně? (či jejich ekvivalent)
Otázka č. 8	Kouříte?
Otázka č. 9	Chodíte více jak 1x týdně do restaurací či barů kde konzumujete alkohol?
	Okruh: Trávení volného času
Otázka č. 10	Trávíte volný čas sportovními aktivitami? (alespoň 1x týdně)
Otázka č. 11	Trávíte volný čas doma? (Kniha, TV, PC - alespoň 1x týdně)
Otázka č. 12	Trávíte volný čas s přáteli či rodinou? (alespoň 1x týdně)

Tabulka 4: Rozdělení okruhů a otázek dotazníku

Otázky byly formulovány tak, aby na ně bylo možné odpovědět ano/ne. Snahou bylo postihnout pokud možno co nejširší spektrum možností na co nejmenší počet otázek. Také byl předpoklad, že dotazník o 20 otázkách nebudou mít respondenti chuť vyplňovat.

Dotazování nezaměstnaných bylo provedeno na úřadu práce v Praze 4 dvě pondělí za sebou a dotazováním pracovníky kontaktního centra jedné společnosti.

V případě dotazování singles bylo využito několik zdrojů. Jednak byli požádáni spolupracovníci autora a jednak bylo využito asistence pracovníků kontaktního centra, kteří dotazovali volající klienty či klienty, kteří se do dané společnosti dostavili osobně a byli ochotni dotazník vyplnit.

Otázka č. 9 má za úkol částečně ověřit odpověď na otázku č. 6. Také má za úkol ověřit způsob chápání společnosti – tedy to, zda restaurace či bar je brána jako společnost či zda se pod společností myslí jen např. divadelní představení, tedy situaci, kdy je nutná nějaká větší a důkladnější příprava. Dle výkladu společenských pravidel a norem se jedná o společnost v obou případech. Ladislav Špaček v televizním seriálu Etiketa, díl 13 – V Restauraci k tomu uvádí: „Ať již jdeme do luxusní restaurace anebo do hospody na Růžku, jdeme do společnosti“. Stejně tak otázka č. 12, má za úkol ověřit odpovědi na otázky č. 4 a č. 5 a zároveň ověřit způsob chápání volného času. Tedy zda je volný čas vnímán jako skutečně volný čas bez povinností anebo zda volný čas je vnímán jako veškerý čas mimo zaměstnání.

6.1.2.2 Respondenti

Respondenti byli vybráni také ze dvou skupin. Skupina nezaměstnaných byla vybrána ve dvou případech u úřadu práce a jednou náhodou díky oslovení. Singlové byli vybráni náhodným dotazem 2x a 2x na doporučení.

Respondent 1

Žena, 27 let. Dvě děti. Děti jsou adoptované. Dle jejích slov nemůže mít vlastní. Celkový vzhled a péče o sebe samu byla průměrná, i když se dotazovateli jevila jako žena hezkých rysů. Její sociální vnímavost a všeobecný přehled byl podprůměrný. Teprve během hovoru bylo dotazovatelem zjištěno, že se příliš neorientuje v obecných pojmech, jako jsou podpora v nezaměstnanosti, sociální podpora atd. Neměla valnějších zájmů. O dění kolem sebe se příliš nezajímala. Výsledky voleb neznala, ale věděla, že byly. Během hovoru několikrát zmínila, že má málo peněz a že je to těžký. Vzdělání středoškolské. Aktuálně studovala kosmetický kurz. Střední školu dokončila v 24 letech. Bydlela s přítelem a dětmi ve státním bytě. Rodiče mimo město.

Respondent 2

Žena, 43 let. Celkově působila smířeně se životem. Nijak výrazná. Neměla větších ambicí. Měla všeobecný přehled. Sledovala dění kolem sebe na běžné úrovni. Snažila se najít práci. Vyučená krejčová, doplněné vzdělání maturitou. Chová naděje, že nezůstane sama. O svém manželství nehovořila. Bydlela sama. Děti odrostlé a bydleli mimo její domácnost. Celkový dojem dobrý, upravený. Z rodičů žije jen otec v domově s péčí (LDN). Je těžce postižený po mozkové mrtvici.

Respondent 3

Muž, 55 let. Ženatý, dvě děti. Vzdělání odborné učiliště. Působil velmi vesele. Měl perfektní všeobecný přehled. Svoji situaci se snažil aktivně zlepšit. Nedělal si zbytečné naděje o své šanci. Měl mnoho zájmů a široké znalosti z mnoha oborů. Svoji ženu měl rád a mluvil o ní velmi hezky. Obě děti bydlely mimo jeho domácnost. Oba rodiče mrtví. Celkový vzhled dobrý, čistý. Muž byl upravený, zastřížené vousy i vlasy. Čisté a kvalitní oblečení.

Respondent 4

Muž, 32 let. Bezdětný. Nezadaný. Vysokoškolsky vzdělaný. Pracoval v oboru IT na marketingové pozici. Vlastní byt, bydlí v něm sám. Širší spektrum zájmů. Je nezadaný. Rodiče má v dosahu vozem 15 minut. Pravidelně se vídají. Aktivní sportovec. Vzhled dobrý. Kvalitní oblečení. Hladce oholen. Přítomnost kvalitního pánského parfému.

Respondent 5

Muž, 27 let. Bezdětný. Nezadaný. Rodiče mimo město. Nemá žádné zájmy. Ve volných chvílích sleduje převážně filmy. Jediná společnost, kterou navštěvuje je restaurace. Nečte. Nesportuje. Nechodí za kulturou. Bydlel v podnájmu. Nijak zvlášť o sebe nepečoval.

Respondent 6

Muž, 21let. Bezdětný. Nezadaný. Pubertální vyjadřování. Nejčastěji používaná slova byla „easy“ a „ready“ a slovní spojení „víš co“ a „v pohodě“. Vzhled velmi vyumělkovaný – gelem upravené vlasy, oblečení dle posledních módních trendů. Bydlí v podnájmu. Pracuje

jako IT specialista – servisní technik počítačů. Obecný přehled moc neměl. Zato věděl, kde jsou jaké kluby a dobré restaurace. Nečetl, kulturou pro něj byly návštěvy klubů a barů.

Respondent 7

Žena. 30 let. Bezdětná, Nezadaná. Žila sama ve vlastním bytě. Manažerka mezinárodní kosmetické společnosti. Často cestovala. Oblečení velmi kvalitní a praktické. Působila velmi schopně a ambiciózně. Hovořila jasně, bez obalu a přímo k věci. Široký přehled v mnoha oborech a široké spektrum zájmů. Vystupovala sebevědomě avšak nenuceně. Dokonale upravená.

6.1.2.3 Struktura řízeného rozhovoru

Struktura řízeného rozhovoru byla vybrána na základě otázek v dotazníku. Jednalo se o volný hovor, který byl dotazovatelem veden tak, aby v rozhovoru byla dána odpověď na otázky, které se objevily v dotazníku. Snahou bylo, aby odpovědi nebyly tak „suché“ a bylo možné sledovat i motivaci k danému konání případně překážky, proč nebylo možné dané konání realizovat.

Úkolem dotazovatele bylo jako první navodit příjemnou a otevřenou atmosféru. Po té vysvětlil dotazovatel motivaci svého jednání a požádal o spolupráci. Obvykle položil pár otázek, aby zjistil celkovou situaci respondenta, jeho obecný přehled a celkovou úroveň obecných znalostí – zda má základní přehled o celkové situaci v ČR, nejčtenější periodika, koníčky atd.

Po těchto zjištěních bylo přistoupeno k první otázce z dotazníku a začal se odvíjet hovor. Dotazovatel do něj vstupoval s poznámkami, které měli za úkol udržet respondenta v mezích, které byly důležité pro výzkum (např. když respondent 6 vyprávěl, jak se seznámil s dívkou v klubu), ale jinak do hovoru nezasahoval. Utichl-li hovor sám, položil dotazovatel další otázku.

Pokud byl dotazovatel přesvědčen, že získal odpovědi na všechny otázky, hovor postupně ukončil. Poděkoval respondentovi za čas, rozloučil se a opustil místo rozhovoru. V průměru trval jeden rozhovor 75 minut.

6.2 Výsledky průzkumu

Výsledky průzkumu budou popsány a následně interpretovány. Jako první budou uvedeny výsledky z dotazníků, které budou popsány, následně bude uveden přepis relevantní části rozhovoru jednotlivých respondentů. Za každou z otázek bude uveden závěr.

6.2.1 Oblast financí

První část dotazování se týkala oblasti financí.

6.2.1.1 Otázka č. 1: Máte pravidelný příjem?

Výsledek dotazníkové metody:

Otázka č. 1	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Máte pravidelný příjem?	21	1	26	2

Tabulka 5: Výsledek odpovědí na otázku č. 1

U nezaměstnaných se jedná o příjem ze sociální podpory. Jeden z nich již neměl na podporu nárok (starší muž). U singles je situace jasná. Jeden singl pravidelný příjem neměl (Respondent se žije jako muzikant po barech) o druhém není známo nic bližšího.

Výsledek řízeného rozhovoru:

Respondent 1 uvádí: „Jasně. Pravidelnýho nic sice nemám, protože studuju, ale občas si něco přivydělám jako modelka a dělám v baru. Takže to jde. Studuju dálkově, takže mám přes den čas. A když nemám žádný prachy, pomůžou mi rodiče.“

Respondent 2 uvádí: „Mám podporu, a občas si něco přivydělám jako bytná. Chodím uklízet do jednoho baráčku na okraji Prahy pro nějakýho kravatáka. Ale platí dobře a je na mě hodnej, takže se to dá.“

Respondent 3 uvádí, že: „No, to máš těžký, já sem jednak starej, jednak mam jen učňák. Sem teďka na pracáku už druhým rokem. Nechtějí mě nikde zaměstnat. Jsem vyučenej zámečnick ale teďka sem si udělal rekvalifikační kurz svářeč elektrickým obloukem a tak mě snad někde zaměstnají. Občas dělám pro úřad veřejně prospěšné práce – teďka jsem

uklízely po zimě anebo občas helpnu na nějaký stavbě známým nebo tak, ale nic stálého nemám.“

Respondenti 4 – 7 shodně udávají, že příjem mají pravidelný ze zaměstnání.

Respondent 7 ještě dodává: „Kromě toho, že slušně vydělávám, mám ještě peníze ze dvou Erazmů, na kterých jsem byla, takže mi to nese nějaké úroky, není to sice moc, ale těch 10, možná 15 za ten rok to dá. Ty neužívám, nechávám je točit na účtu“

Závěr: Pravidelný finanční příjem má většina z dotázaných (jen 4 z celkového souboru nemají), výše příjmů dotazovaná nebyla.

6.2.1.2 Otázka č. 2: Vycházíte se svými financemi?

Výsledek dotazníkové metody:

Otázka č. 2	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Vycházíte se svými financemi?	13	9	20	8

Tabulka 6: Výsledek odpovědí na otázku č. 2

U nezaměstnaných je to cca půl na půl. U singles převažují respondenti, kteří se svými příjmy vyjdou, ale je vysoký počet i těch, kteří se svými příjmy nevyjdou. Jedná se přibližně o třetinu respondentů.

Výsledky řízeného rozhovoru:

Respondent 1: „Tak vycházím. Když nemám, pomůže partner nebo rodiče. Vzhledem k tomu, že děcka jsou malý a rostou jako z vody, takže každou chvíli něco potřebují. Ale na dovolenou to asi letos nebude. Děcka pošlu k mamě a sama nikam asi nepojedu.“

Respondent 2: „Je to těžký, ale vycházím. Naštěstí děti už jsou velký, (19 a 21 let, pozn. autora), čili si různě na brigádách vydělají dost a ode mě už nepotřebují. Já jim už jen poskytuju bydlení a vařím. Nic víc. Čili mě to stačí.“

Respondent 3: „Tak jako vždycky to může být lepší. Ale manželka plánuje, obě děti už jsou z domova, takže není problém. Mě přijdou peníze, tak si z toho něco nechám, abych měl na pivo nebo tak a zbytek jí dám. Já mám hodnou ženu a dost mi teďka pomáhá.“

Respondenti 4, 5 a 7 shodně udávají, že s příjmy vyjdou bez větších problémů.

Respondent 6 udává: „Ani omylem, co mám to roztočím. Není na co čekat a život je krátkej.“

Závěr: Převážná většina dotázaných uvádí, že s penězi vyjdou. Reakce v dotaznících jsou cca půl na půl u nezaměstnaných a cca 2/3 ku 1/3 u singles. Důvodem mohou být nižší příjmy ze sociální podpory. U singles je to výše platu v kombinaci se životním stylem a náklady na bydlení, stravování atd.

6.2.1.3 Otázka č. 3: Ušetříte něco ze svých příjmů?

Výsledek dotazníkové metody:

Otázka č. 3	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Ušetříte něco ze svých příjmů?	8	14	19	9

Tabulka 7: Výsledek odpovědí na otázku č. 3

U nezaměstnaných se jednalo převážně o stav, kdy v domácnosti byla druhá osoba, která pokrývala výpadky z příjmů nezaměstnané osoby. V jednom případě se jednalo o situaci, kdy nezaměstnaní byli oba v domácnosti. Ostatní nezaměstnaní pocházeli z rodin z nižší příjmové kategorie.

U singles je situace trochu jiná. Obvykle se svými příjmy vystačí. Příjmy jim stačí k pokrytí všech jejich potřeb a dostačují i pro např. stavební spoření, pojistky či jiné formy spoření. U skupiny lidí, kteří nešetří, převažují dvě skupiny. Jedna skupina jsou lidé, kteří mají své výdaje rovné svým příjmům. Nestrádají, ani nešetří (5 osob), druhou skupinu tvoří lidé, kteří nešetří z principu. Nemají zájem o tvoření úspor (2 osoby).

Výsledek řízeného rozhovoru.

Respondent 1: „Nešetřím, není důvod. Když nemám, přítel se postará anebo rodiče. Jsou hodně závislý na dětech, takže když řeknu, že děcka něco potřebují, tak mi vždycky pomůžou. Byt máme od státu – jsme vedený ve skupině sociálních případů, takže máme i nižší nájem, pohodka.“

Respondent 2: „Šetřím, nejsou to sice tisíce měsíčně, ale šetřím. Měsíčně si dávám stranou pět set korun. Výdaje sama moc velký nemám. Takže vždycky něco málo zbyde.“ Na otázku, zda šetří na něco speciálního nebo jen jako rezervu odpovídá: „No, zatím jako rezervu, až tam bude dost i na něco a na rezervu, chtěla bych jet k moři. Ještě sem tam nikdy nebyla.“

Respondent 3: „Jasně, jak sem říkal, mam dobrou ženu. Myslí na všechno, plánuje, a tím i šetří. Už jedeme jen za dva, takže s tím co máme, vystačíme. Žena našťestí práci má, dělá v zahradnictví. Nejsme teda milionáři, ale stačí nám to. A to i na koníčky. Hodně cestujeme po republice. Turistika a tak. Kdyby přišel nějaký problém, máme dost rezerv, abychom to zvládli.“

Respondenti 4: „Do teďka jsem to měl natěsno. Když už se mi podařilo něco ušetřit, přišlo nějaké nečekané vydání, které mě zase poslalo na začátek. Ale od nového roku mi přidali, takže se ta situace zlepšila. Už před tím jsem nestrádal, ale teď je to ještě lepší. Čili se mi snad podaří ušetřit i nějaké významnější částky.“

Respondent 5: „Šetřím. Každý měsíc dávám cca 5 % mzdy na spořicí účet.“

Respondent 6: „Ne, nemá to smysl. Ušetříš, pak někdo přijde a stejně tě okrade. Nebo umřeš – a prachy si do hrobu nevemeš.“

Respondent 7: „Určitě. Něco dávám do stavebního spoření, něco na spořicí účet, něco mám v pohotovosti na účtu. Mám pevně daný procenta co kam. Nechci přemýšlet, co si můžu dovolit a co ne. Život není jen o šetření. Ale rezervy určitě mam.“

Závěr: Nezaměstnaní mají větší problémy šetřit než singles. U singles se to dělí striktně na tři skupiny. Šetřím – nešetřím, ale nestrádám – nešetřím vůbec (a nechci). Celkově však

převažuje skupina těch, co alespoň něco chtějí ušetřit a když to nezvládají, chápou potřebu tvoření finančních rezerv.

6.2.2 Oblast sociálního kontaktu.

6.2.2.1 Otázka č. 4: Vídáte svou nejbližší rodinu? (alespoň 1x týdně?)

Výsledek dotazníkové metody:

Otázka č. 4	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Vídáte svou nejbližší rodinu? (alespoň 1x za týden)	15	7	11	17

Tabulka 8: Výsledek odpovědí na otázku č. 4

U nezaměstnaných jde převážně o stav, kdy žijí ve společné domácnosti s dětmi, případně manželem/kou či životním druhem. V 6 případech se jednalo o vdovce a vdovu (2x), 3x rozvedeného a v jednom případě o poněkud asociálního člověka (tetování – dle typu nejspíš se zápisem v trestním rejstříku, nedostatečná hygiena atd.).

U singles je situace opačná. V mnoha případech se jednalo o lidi, kteří pochází z menších měst a žijí v Praze, kde pracují a mají např. podnájem anebo lidi tak vytížené, že nemají čas sociální kontakt udržovat. U lidí, kteří odpovídali ano, se jednalo většinou o lidi pocházející z Prahy, nebo lidi, kteří vědomě kontakt udržovali.

Výsledek řízeného rozhovoru

Respondent 1: „Tak jasně že jo. Žiju s děčkama a přítelem v bytě. Ten je státní, ale to je jedno. Naše vidím, když něco potřebuju pro kluky nebo tak. A o prázdninách, když tam jedu na dovolenou. Bydlej v Mostě. Ale tak sem tam si zatelefonujeme.“

Respondent 2: „Moc ne. Děti mám ve škole. Jedno je v Brně a jedno teďka jelo jako Au-pair do Anglie. Navštěvuju tátu v domově důchodců, 2x týdně. Ale je po mrtvici, a už mě moc nepoznává. Máma umřela už před časem, a to tátu složilo. Když byl ještě dobrý, tak jsem mu posluhovala 2x týdně. Ale pak jej ta máma skolila. Oni mě naši měli pozdě, tátovi bylo něco málo přes 30.“

Respondent 3: „Určitě. Žiju s ženou, už 33 let. A jsem spokojený. Děti se občas zastaví, ale nemám jim to za zlé. Už mají vlastní rodinu. A to druhý přítelkyni. Chtějí se brát. Ale tak, když už jsem doma, alespoň se budu moct postarat o vnuky, až přijdou.“

Respondent 4: „Vídám. Každou neděli tam jezdíme s bráchou na oběd. Rovnou tam pomůžeme na baráku. Naši už jsou starší. Tátovi 70, mámě 60. Už toho tolik nezvládají.“

Respondent 5 a 7: Shodně uvádějí, že je nevidají tak často, jak by si přáli. Respondent 5 proto, že má rodiče přes půl republiky, respondent 7 proto, že je tak pracovně vytížená, že nestíhá. Volný víkend má tak 1x za měsíc.

Respondent 6: „Ani ne. A ani mi to nechybí. Mam vlastní život. Nemusím je vidět každéj tejden. Vidáme se tak 1x za měsíc až 2. Vždycky, když někdo něco slaví. Máme velkou rodinu, celkem je nás asi 40. Takže se často něco slaví. Zrovna příští týden tam jedu.“

Závěr: U nezaměstnaných se jedná obvykle o klasický model rodiny. Čili ti většinou mají kontakt s rodinou v důsledku sdílení společné domácnosti. U singles je tento kontakt omezen vzdáleností k původnímu domovu a kvůli zaměstnání.

6.2.2.2 Otázka č. 5: Vidáte své kamarády? (alespoň 1x týdně?)

Výsledek dotazníkové metody:

Otázka č. 5	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Vidáte své kamarády? (alespoň 1x za týden)	9	13	9	19

Tabulka 9: Výsledek odpovědí na otázku č. 5

U nezaměstnaných se jedná většinou o finanční omezení, které jim nedovoluje chodit do společnosti tak často, jak by si přáli. U singles je tento fenomén jasně daný obvykle vytížením v práci nebo vzdáleností od původního domova.

Výsledek řízeného rozhovoru

Respondent 1: „Ne, nevidáme. Mě většinu času zabírají děcka a přítel, takže není moc kdy. Martin (přítel respondenta – pozn. autora) si sem tam na pivo zajde (cca 3 až 4x do týdne – pozn. autora), ale jinak taky nic moc. Není kdy.“

Respondent 2: „Ale jasně. Obvykle ve středu večer jdeme s ženskýma do cukrárny na kafe a dorta. Jediný rozmazlení, který mam, ale alespoň nesedim pořád sama doma.“

Respondent 3: „Určitě. Máme pár lidí, se kterými pořádáme výlety, a s těma se scházíme poměrně pravidelně. Některý známe už 30 let. A pořád dobrý. Je to docela rozmanitá skupina lidí. Máme tam jednoho učitele a doktora. Dva truhláře, kteří se pořád hádají, architekta, skláře a jednoho řidiče. Sem tam se to obmění, že někdo vezme s sebou někoho nového, ale tohle je takové železné jádro. Ty chodí téměř vždycky. Je mi s nimi fajn.“

Respondent 4: „Vídám. Mám jednoho kamaráda, se kterým se vídám hodně často. A pak pár, se kterými se vídám občas. Občas udělám doma nějaký vaření nebo tak něco, čili jo, myslím, že 1x týdně ano.“

Respondent 5: „Moc ne. Kamarády mám všechny doma, a tady si ani moc žádný tvořit nechci. Kromě práce moc nikam nechodím, čili v podstatě ani moc není kde.“

Respondent 6: „Jasně. Každý den, když jdu na bar nebo do klubu. Zním spoustu lidí.“

Respondent 7: „Bohužel mi to moc nevychází. Chtěla bych víc. Jenže dost cestuju, takže času je málo. A i když svoji práci mam hodně ráda, přijdu domu a sem ráda, že nemusím nic. Ale snažím se.“

Závěr: U nezaměstnaných je tato situace obvykle limitována svými finančními prostředky. U singles zase časem nebo místem. Panuje zde však shoda, že by rádi víc, jakmile to půjde. Obě skupiny dotazovaných se také shodují na tom, že přátelé jsou důležitou součástí jejich života.

6.2.2.3 Otázka č. 6: Chodíte alespoň jednou týdně do společnosti?

Výsledek dotazníkové metody:

Otázka č. 6	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Chodíte alespoň jednou týdně do společnosti?	5	17	22	6

Tabulka 10: Výsledek odpovědí na otázku č. 6

U nezaměstnaných je to obvykle dané finančními prostředky, které takovýto pobyt ve společnosti obvykle vyžaduje. V podstatě to kopíruje stav s tím, jak často vídají přátele.

U singles je to opačně. Mají daleko větší zájem chodit do společnosti, i když se nejedná o přátele. U spousty z nich se také jedná o společenské akce ve spojitosti s výkonem jejich povolání, jako jsou různé večírky, business lunch či business dinner. Někteří také za ně považují různé konference či služební cesty, má-li tato služební cesta ve svém programu i společenskou část.

Výsledek řízeného rozhovoru:

Respondent 1: „Ale tak právě že moc ne. Je to v podstatě stejný, jako s těma kámošema. Nemam jich moc a ani mě moc nikam chodit neláká. Sednu doma, uložim děcka a zapnu telku. Otevřu si lahvinku vína a je to.“

Respondent 2: „Ale ráda bych, to víte, že jo, ale nejsou na to peníze, takže mám smůlu. Ono ani moc není kam a s kým. Mít na to, určitě chodím do divadla. A taky výstavy mě baví. Takže – jestli budu mít práci, určitě začnu. (úsměv)“

Respondent 3: „Tak čemu říkáš společnost. Občas chodíme např. na promítání cestopisů. Víš, takový ty, co se dělají třeba v kavárnách a tak. A taky se často scházíme, když plánujeme např. nějaký výlet nebo tak. Ale není to takové, že plesy, atd. To spíš u nás na vsi, když je třeba hasičský bál nebo tak. Tak to určitě. Tam se vždycky slušně picnu, ale není to tak, že bych byl pod stolem 2x týdně. To je tak 2-3x za rok.“

Respondent 4: „Ne, nechodím. Do teďka jsem na to neměl, a navíc jsem měl dost náročnou práci, takže jsem byl po 12 hodinách rád, že jsem mohl jít domu. Ale taky mi to někdy

nevyšlo a byl jsem v práci třeba od 8 do půl 11 v noci. Nicméně, teďka jsem změnil pozici a přidali mi, takže se to snadlepší.“

Respondent 5: „Ani ne. Pro mě to moc není. Přijdu z práce, najím se a lehnu k TV. Víc nemusím.“

Respondent 6: „Jasně. Tak 5x až 6x týdně. Obvykle klub nebo bar. Pokecáš, zapaříš, někdy někoho sbalíš. O víc nejde.“

Respondent 7: „Ano, pokud za to považujeme i různé společenské akce v rámci zaměstnání. Že bych šla třeba s kamarádkou do divadla, to se mi už dlouho nepovedlo. Až mě tahle životní fáze přejde, doufám, že to bude častější.“

Závěr: U nezaměstnaných výsledky rozhovorů kopírují výsledky u předcházející otázky (Jak často se scházejí s přáteli). U singlů je tomu naopak. Ti obvykle považují za společenskou akci i akce v rámci zaměstnání, pracovní obědy a večere. U singlů je také patrné, že obvykle nestíhají společenské akce tak často, jak by si přáli (obvykle se jedná o vycházky s přáteli za kulturou aj.).

6.2.3 Oblast společensky tolerovaných drog – alkoholu a cigaret.

6.2.3.1 Otázka č. 7: Pijete více než 2 piva denně? (nebo jejich ekvivalent)

Výsledky dotazníkové metody

Otázka č. 7	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Pijete více než 2 piva denně? (či jejich ekvivalent)	14	8	17	11

Tabulka 11: Výsledek odpovědí na otázku č. 7

U nezaměstnaných vychází najevo, že pijí více, než doporučují lékaři jako zdraví prospěšné množství (viz <http://www.novinky.cz/zena/zdravi/199001-vino-v-malych-a-pravidelnych-davkach-prospiva-potvrzují-kardiologove.html>). Důvodem může také být zabránění rozpadu osobnosti (viz Mareš, 2002, s. 110). Nezaměstnaní obvykle pijí spíše

levnější druhy alkoholů. Z pív většinou levnější 10 stupňová, z vín pak spíše levnější druhy – v extrémech pak krabicová vína. Z tvrdého alkoholu pak tuzemák atd.

U singles je situace jiná. Tam se dělí v podstatě na dvě kategorie. Buď také levnější druhy alkoholu (u vín jsou krabicová vína vzácností) anebo alkohol dražší – Whisky, Bourbon, z pív pak Plzeň a jiná, kvalitnější (a také dražší) piva. U vín se jedná převážně o vína výběrová (pozdní sběry, výběr z bobulí atd.).

S tím je také spojena kvalita podniků, které obě skupiny navštěvují. Singles si vybírají podniky dle toho, jaký typ alkoholu pijí. Obvykle dle skupiny, jaký alkohol obvykle pijí. U singles, kteří nemají příliš mnoho finančních prostředků, převažují klasické restaurace. U bohatších singlů se jedná o lepší podniky a kluby.

Výsledek řízeného rozhovoru:

Respondent 1: „Asi jo. Tak obvykle si s přítelem večer otevřeme lahvinku vínka. Když je přítel na pivu, udělám víc vína já“. Na otázku jaká vína obvykle kupují, odpovídá: „Tak takový ty běžný, řekněme do kila za flašku. Jsou dobrý a stačej. Nepotřebuju pít žádný hogo fogo vína. Stejně to nepoznám a tohle mi stačí.“

Respondent 2: „Ne, obvykle moc ne. Občas si koupim lahvinku, ale to skutečně občas. Jednak na to nejsou moc finance a jednak se mi nechce pít samotný. A když už si kupuju víno – nic jiného totiž nepiju – tak spíš koukám po kvalitnějších vínech – láhev tak za 2-3 stovky. Proto jen občas. Navíc jej stejně piju tak na 2x až na 3x.“

Respondent 3: „Ne, udělám tak 5-6 pív týdně. Sem tam se trochu picnu, ale není to tak, že bych byl týden co týden pod stolem. Že se opiju tak, abych měl náladu, tak to vidím tak 2x až 3x za rok. V neděli k obědu plzeň. A to si raději nedám ve čtvrtek večeri. Plzeň k neděli prostě patří.“

Respondent 4: „Ne, obvykle k večeri, když předpokládám, že nikam nepojedu tak si dám sklenku vína – dle druhu jídla bílé nebo červené. Ale jinak ne. V restauraci si dám tak jedno pivo, nebo jednoho panáka na led, a tím to končí. Moc toho nevypiju.“

Respondent 5: „Jak kdy. Když přijdu z práce tak sem obvykle dost hotovej. Tak u TV si otevřu pivko nebo dvě. Ale tím to tak končí. Spíš to pak doženu třeba v pátek nebo v sobotu. To jich utrhnu tak 5, možná 6. A k tomu nějakýho panáka.“

Respondent 6: „Jasně. Nepamatuju se, kdybych šel někdy v poslední době spát střízlivej. Pařit chodim hodně, tak taky hodně piju.“

Respondent 7: „Moc ne. Obvykle si tak k večeři dám sklenku vína, když mám něco mastného tak piva. Ale kupuju si ty třetinkové. Mně to stačí. A hlavně můžu případně do hodiny řídit.“

Závěr: V podstatě se dělí obě skupiny na dva druhy: Pijáků rozumných a pijáků velkých. Skupina pijáků rozumných převažuje. U skupiny nezaměstnaných se jedná o převažující doménu mužů, kteří obvykle chodí do restaurací. U žen se jedná převážně o popíjení doma. U singles se to dělí na podobné dvě skupiny. Jediný rozdíl bývá v úrovni podniků, které respondenti navštěvují. U singlů se také setkáváme se situací, že již nemají dost energie jít do společnosti (bar, klub) a raději konzumují alkohol doma.

6.2.3.2 Otázka č. 8: Kouříte?

Výsledek dotazníkové metody

	Nezaměstnaní		Singles	
Otázka č. 8	ANO	NE	ANO	NE
Kouříte?	8	14	10	18

Tabulka 12: Výsledek odpovědí na otázku č. 8

Výsledky potvrzují klesající tendenci ve spotřebě cigaret. Moderní je nekouřit. Jediný rozdíl v tomto případě je značka cigaret. U nezaměstnaných a nižších příjmových kategorií singlů se často objevují značky typu Moon, Red atd. U singles, kteří patří do vyšší příjmové kategorie, je možné pozorovat značky dražší např. Marlboro, Camel aj. Zmiňovány byly také doutníky.

Výsledek řízeného rozhovoru:

Respondent 1: „Ne. Udělám tak 5 cigaret denně. A kouřím jen lightky. Ale kdykoliv přestanu, takže není problém.“

Respondent 2: „Ne, nikdy jsem nekouřila. Můj bývalý manžel kouřil. Hodně, ale já nikdy.“

Respondent 3: „Kdysi dávno. Teďka už bezpečně ne. Je hloupý, když nedokážete vyjít ani 50 schodů. To by mi u kamarádů utrhlo ostudu. Hodně chodím na túry a to bych se nikam nepodíval. Když je skutečná příležitost, tak si dám dobrý doutníček.“

Respondent 4: „Když mi bylo 16, možná 18 let, tak hodně, ale když sem zjistil, že mám problém vyjít 3 patra schodů, tak jsem přestal. A taky v tom měla prsty tehdejší přítelkyně. Ta mi to vysvětlila rychle.“

Respondent 5: „Jasně. Kouřím. Vim, že to není moc in, ale je mi to tak nějak jedno. Dám tak krabku za dva dny. Hodně mě to uklidňuje.“

Respondent 6: „Jasně. A občas taky zahulim. Jde o to, že se to dá využít, když balíš nějakou babu a nabídneš jí cigo. V pohodě.“

Respondent 7: „Ne, nekouřím. Jednak by mi vadil ten pocit v puse při jednání, jednak tím člověk smrdí. Navíc chodím na aerobik, a to bych neodcvičila nic.“

Závěr: Výsledky potvrzují celkovou změnu náhledu kouření ve společnosti. Moderní je nekouřit. A to se projevuje i u respondentů. Buď již nekouří (přestali anebo nikdy nekouřili). Kuřáků je menšina. Značka cigaret se dělí dle finančních možností respondentů. S rostoucími finančními možnostmi se zlepšuje i kvalita cigaret.

6.2.3.3 Otázka č. 9: Chodíte více jak 1x týdně do restaurací či barů kde konzumujete alkohol?

Výsledek dotazníkové metody:

Otázka č. 9	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Chodíte více jak 1x týdně do restaurací či barů kde konzumujete alkohol?	10	12	21	7

Tabulka 13: Výsledek odpovědí na otázku č. 9

U nezaměstnaných se jedná opět o menší návštěvnost z důvodu financí. Navíc je možné pozorovat rozdíl v chápání návštěvy restaurací a návštěvy ve společnosti obecně (viz otázka č. 6). Nicméně tento rozdíl je vidět pouze u skupiny nezaměstnaných (u části nezaměstnaných, kteří odpověděli na otázku záporně, je možné pozorovat rozdíl v chápání návštěvy společnosti a v návštěvě restaurace). Způsobeno to může být vyšším věkem respondentů a také v původu respondentů. Na vesnicích je normální „jít do hospody“. Je to obvykle jediná možnost jak jít na vesnici „mezi lidi“ (vynecháme-li takové společenské akce jako je hasičský a myslivecký bál).

U singlů jsou odpovědi téměř totožné jako v případě otázky 6. Potvrzuje to domněnku o věku respondentů. (Žádný ze singles v dotazníkové metodě nebyl starší jak 40 let).

Výsledek řízeného rozhovoru:

Respondent 1: „Tak já ne. Já se raději napiju doma. Je mi to příjemnější. Přítel si na to pivko rád zajde do hospody k nám na růžek. Mně to vadí. Navíc někdo musí zůstat doma kvůli děckám. Takže tak asi.“ Na doplňkovou otázku, zda hospodu považuje za společnost, odpovídá: „Ani ne. Já za společnost považuju třeba divadlo.“

Respondent 2: „Moc ne. Chodím jednou týdně do cukrárny, ale to už sem říkala, tak abych se neopakovala. Do společnosti nebo obecně ven moc nechodím. Obvykle není s kým a samotný se mi nechce.“ Na doplňující otázku zda tu cukrárnu považuje za společnost, odpovídá: „Jasně. Jakmile překročím práh, jdu do společnosti.“

Respondent 3: „Asi ano, chodím tak jednou až dvakrát týdně. Buď na to promítání anebo jen tak na pivko. Taky se v restauraci obvykle domlouváme na akcích, kam půjdeme s tím turistickým skoro-klubem. A někdy si tam jdu jen tak spravit patro, zanádat si na ženu dát pár pivek, prostě bejt mezi chlapama.“ Na otázku, zda považuje hospodu za společnost, odpovídá: „Jasně. Je to společnost. Ale taková běžná. Osobně rozlišuju 3 třídy. Pivní, rodinnou a ostatní – čili třeba divadlo, nebo ty turisty.“

Respondent 4: „Určitě. Snažím se chodit mezi lidi častěji, jak jednou týdně. Ale v poslední době mi musí stačit nákupní centrum a nedělní obědy u našich. Víc nedávám. Ale občas je nutné se trochu opít. Člověk se tím příjemně restartuje. Ale když říkám občas, myslím občas tak 2x ročně. Držet se hesla, kdo nezvrací, chlastá pod své možnosti, je mi trochu ekl. A když už, tak to dělám doma. Vážně nepotřebuju mít ostudu ještě ve společnosti.“

Respondent 5: „Jasně. To sem říkal. Minimálně o víkendu.“ Na otázku, zda považuje hospodu za společnost, odpovídá: „Ne, to je hospoda. Sem mezi lidma a to mi stačí.“

Respondent 6: „5x až 6x týdně. Jasně. Je to bomba. Vokouknu baby, zkusim nějakou sbalit anebo pozvat na rande.“ Na otázku, zda považuje hospodu za společnost, odpovídá: „Jo, jsou tam lidi. A kde jsou lidi je to společnost. Teda leda, když dojde Mattoni, pak tam nikdo není“ (smích).

Respondent 7: „Do společnosti chodím hodně. Ať už pracovně nebo soukromně. Alkohol konzumuji, ale je to u mě dávka do dvou dvojek vína. Víc nedám. Jednak mě to uchraňuje proti společenskému faux pax a jednak mi to zachraňuje ranní bolest hlavy. A to za to stojí.“

Závěr: Je možné pozorovat u větší skupiny nezaměstnaných a několikl singlů rozdíl v chápání návštěvy společnosti a návštěvy restaurace. U singlů se jedná převážně o jasné chápání, že návštěva restaurace = návštěva společnosti, což bylo potvrzeno i při většině rozhovorů. U nezaměstnaných se o rozdíl v chápání návštěva restaurace a návštěva společnosti může jednat buď o věkovou kategorii dotazovaných (což by potvrdovala skupina singlů) anebo o původu a obecném povědomí jedince. To by potvrdovaly rozhovory, kdy na otázku, zda návštěva restaurace je současně návštěvou společnosti odpovídali záporně respondenti, kteří výzkumníkovi připadali nepříliš společensky bystří.

6.2.4 Oblast trávení velkého času.

6.2.4.1 Otázka č. 10: Trávíte volný čas sportovními aktivitami? (alespoň 1x týdně)

Výsledek dotazníkové metody:

Otázka č. 10	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Trávíte volný čas sportovními aktivitami? (alespoň 1x týdně)	4	18	14	14

Tabulka 14: Výsledek odpovědí na otázku č. 10

Výsledky ukazují trend, který kopíruje celý výzkum. Nezaměstnaní nemají na sportovní aktivity dostatek finančních prostředků. Domácí aktivity typu meditace relaxace atd. příliš nepreferují. U singlů je situace cca půl na půl. Buď mají dostatek peněz a nemají čas, nebo mají nedostatek peněz a dostatek času. Také se zde projevuje jistá neochota k aktivní činnosti po ukončení pracovní části dne. Někteří naopak sportovní aktivitu považují přirozenou část dne a vyhledávají jí. Nejčastějšími zástupci byly: Fitness, Florbal a aerobik. Zmiňován byl také golf.

Výsledek řízených rozhovorů:

Respondent 1: „Ani ne. Nechodím sportovat. Tak maximálně ven s děčkama na písek nebo tak, ale že bych šla někam do tělocvičny, na to mě moc neužije. Večer není energie a přes den, to mam dost starostí jiných. Navíc kam bych je dala?“ Na otázku, že existuje spousta klubů, kde jsou dětské koutky a o děti se tedy postarají, reaguje: „Hm, ale mě to celkově moc nebere.“

Respondent 2: „Nechodím. Za a není za co a za b ani moc ne. Není, s kým bych chodila. Kamarádky a známé už jsou pryč na pohyb staré a samotné se mi moc nechce.“ Na otázku, že by si mohla najít nějakou novou kamarádku tam, odpovídá: „Tak to bych sice mohla, ale zase někam dojíždět, to se nevyplatí. A pak taky ta zranění a tak. Co bych dělala, kdyby se mi něco stalo. Navíc by mě mohli lidi pomluvit, že nezaměstnaná a místo toho, co bych hledala práci, utrácím někde peníze za blbosti.“

Respondent 3: „Jestli bereš jako sort i tu turistiku, tak určitě. Sice to bývá jen jednou týdně až za 14 dní, ale určitě. Navíc máme doma to kolo, a na tom si tu fyzičku utužuju taky. Nejsem přece jen už nejmladší a potřebuju ještě pár let vydržet.“

Respondent 4: „Jasně. Pondělí, středa a pátek ráno fitko. Chodil jsem plavat, ale bazém mi zavřeli a pak když jej po rekonstrukci znova otevřeli, byl tak drahej, že jsem to odmítnul financovat.“

Respondent 5: „Ne, nijak mě to neláká. Na pěkný baby se můžu podívat v hospě a nemusím kvůli tomu lézt do železářny. Navíc co z toho. Stejně zestárneš a ztloustneš, tak je to jedno.“

Respondent 6: „Ale ne. Spíš tak v zimě na prkno, nebo tak, ale pravidelně určo ne.“ Pak se zamyslí a ptá se: „A sex jako sport bereš?“, odpovídám, že ne, ale že se to dá považovat za fyzický výkon – reaguje: „Tak to pak jasně. A co nejčastěji. (smích)“

Respondent 7: „Jasně. Neumím si představit, že bych nesportovala. Mam k tomu dva důvody. První je, že něco dělám pro své zdraví. A ten druhý je ten, že se krásně uvolním a přestanu myslet na to, že mě v práci třeba někdo naštvál nebo tak. Osobně preferuju aerobik, ale spíš jeho dynamičtější verze – jako je power aerobik, nebo tae-bo. Občas chodím plavat, ale to skutečně jen občas. Tak jednou za měsíc. Bohužel nemůžu dělat žádný sport – povaha mé práce mi to nedovoluje. Ale třeba, až se to uklidní, to nastane.“

Závěr: Celkově se respondenti dělí na cca 3 skupiny. Skupina první je nechci a nezajímá mě to. Skupina druhá, ráda bych ale... A skupina třetí, která považuje sport za přirozenou součást svého života. Celkově je možné ale pozorovat, že zájem o sport tu je. I u skupiny, které na dané aktivity aktuálně nemají peníze, je možné pozorovat chápání důležitosti sportu, i když nejsou aktivními sportovci. Možné je, že buď nebyli výchovou ke sportu vedeni, a tedy nemají vnitřní motivaci se sportu věnovat anebo chápou sport jako prostředek k udržení si dobré kondice, ale nepovažují to pro sebe za důležité. U singles se obvykle jedná buď o finanční stránku věci anebo o čas a celkovou chuť se sportu věnovat (např. únava bez motivace ji sportem překonat anebo prostá lenost).

6.2.4.2 Otázka č. 11: Trávíte volný čas doma? (Kniha, TV, PC – alespoň 1x týdně?)

Výsledek dotazníkové metody:

Otázka č. 11	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Trávíte volný čas doma? (Kniha, TV, PC. Alespoň 1x týdně)	17	5	20	8

Tabulka 15: Výsledek odpovědí na otázku č. 11

Odpovědi u nezaměstnaných kopírují výsledky předešlých dotazů. Potvrzují domněnku, o způsobu trávení času, kdy nezaměstnaní převážně z důvodu nedostatku finančních prostředků tráví volný čas spíše doma. U Singlů se jedná o mírné překvapení vzhledem k tomu, jak zněly odpovědi u otázky č. 6 a č. 9. Způsobené to může být tím, že sice tyto lidé společnost navštěvují a chodí i do barů a klubů, ale při součtu celkové únavy ze zaměstnání a z daných akcí nepohrdnou i klidem doma. Zajímavé by bylo sledovat, v které dny se nejčastěji zdržují doma. To však přesahovalo rámec této práce. Tento údaj by však byl velmi dobře marketingově využitelný.

Výsledek řízených rozhovorů:

Respondent 1: „Jasně. Téměř veškerý. Už jsem říkala, že mě moc nebaví chodit do hospody, a děcka potřebují hlídání. Nejvíc mě zajímá asi TV. Moc nečtu. Nejsou dobré knížky.“ Na otázku, co nejčastěji a nejraději sleduje, odpovídá: „Takový ty různý show, Když hvězdy tančí, super star a bomba byl big brother. A taky samozřejmě seriály. Ulici, růžovku a tak.“

Respondent 2: „Asi tak půl na půl. PC nemám, ani to s ním neumím. Ale děti říkají, že je to zábava a že by stálo za to mě to naučit.“ Na to odpovídám, že existuje program dotovaný EU s názvem internetová školička pro seniory, ale že se může případně přihlásit každý. Jedná se o pravidelné kurzy, které naučí lidi zacházet s počítačem a internetem a že jsou zadarmo, odpovídá: „Jo? A můžu dostat kontakt? To by mě zajímalo. Jinak aktuálně tak půl na půl. Co taky mam celý dny dělat. Doma uklizeno. Moc nevařím, když jsou děti

pryč, takže mám dost času. Je to tak půl na půl. Z četby nejčastěji detektivky, dobrodružný a historický romány. V TV pak zprávy, cestopisy a filmy.“

Respondent 3: „Obojí. Převažují knihy. Nejčastěji asi historické a dobrodružné. V TV se koukám na takové ty pořady typu Šumná města, za prameny řek atd. Pak taky na záznamy divadelních her na dvojce. Když už na to nemám, ať alespoň nejsem totální kulturní analfabet.“

Respondent 4: „Knihy občas. Nejčastěji je to bohužel literatura do práce. Odborné časopisy. V MHD potom dávám přednost populárně naučné psychologii a fantasy a sci-fi literatuře. Používám to jako odreagování se od odborné literatury. Doma pak preferuju převážně PC. Jednak na komunikátory, čili ICQ a SKYPE, jednak jako multimediální centrum, protože nemám v obýváku rádio. PC mám také propojeno s TV, když se chci podívat na nějaký film. Televizi si pouštím jen ráno, když vstávám, pořad ráno s Českou televizí. Základní správy a počasí.“

Respondent 5: „Určitě bedna. Přijdu, zapnu, položím se na gauč, dám pívko, když jdu spát, tak to vypnu. Hezky se u toho vyrelaxuju. Knížky téměř nečtu.“

Respondent 6: „Určitě PC. Skládám na něm hudbu, chatuju, internet atd. Nic víc. TV, ta mě moc nebere, když chci film, stáhnu si ho, muziku taky.“

Respondent 7: „Převažují materiály do práce. Musím hodně pracovat doma, a i když mě to baví, kvalitní knihou určitě nepohrdnu. Třeba teďka jsou to aktuálně Andělé a démoni. TV zcela vzácně, když mám klid, jsem doma, nemusím nic dělat a ani nikam nejdu. Jinak spíš po ránu na dobré ráno s ČT. Počasí a přehled zpráv. Někdy jsou tam i zajímavé tipy na kulturní akce.“

Závěr: O způsobu trávení času hodně vypovídá celková úroveň jedince. Je to možné pozorovat zvláště u nezaměstnaných, kdy se se vzrůstající úrovní jedince mění i portfolio sledovaných pořadů i poměr mezi TV a jinými zdroji. U singles je tento model doplněný ještě věkem. Mladší ročníky mají tendenci upřednostňovat elektronická média před klasickou tištěnou literaturou.

6.2.4.3 Otázka č. 12: Trávíte volný čas s rodinou či přáteli (alespoň 1x týdně)?

Výsledek dotazníkové metody:

Otázka č. 12	Nezaměstnaní		Singles	
	ANO	NE	ANO	NE
Trávíte volný čas s přáteli či rodinou? (alespoň 1x týdně)	9	13	12	16

Tabulka 16: Výsledek odpovědí na otázku č. 12

V případě nezaměstnaných se potvrzuje výsledek otázky č. 5 a otázky č. 9. Zajímavé je, že je patrný pokles v porovnání s otázkou č. 4. Může to být způsobeno např. rozdílem v chápání volného času jako času pro své vlastní aktivity a chápáním návštěvy rodičů či širších příbuzných. Možná je to také tím, že lidé starší generace chápou návštěvu např. u rodičů jako povinnost. V případě otázky č. 6 je vidět podobné chápání rodiny jako společnosti.

U singlů je situace obdobná jako v případě otázky č. 4 a otázky č. 5. V případě otázky č. 9 je možné pozorovat rozdíl. Tato teze potvrzuje domněnku, že singlové (a mladší ročníky) považují a rozlišují společnost na rodinu a přátele a na další společenské akce, kam se řadí např. firemní večírky či návštěvy klubů. Potvrzuje to i otázka č. 6, kdy je patrné, že singlové již začínají rozlišovat společnost na společnost přátel a rodiny a společnost ostatní, např. firemní večírky, společenské akce v rámci zaměstnání atd.

Výsledek řízených rozhovorů:

Respondent 1: „Moc ne. Děcka jsou malý, potřebujou mě doma. Navíc moc kamarádů nemám a rodiče jsou daleko. Spíš se držím doma. Mně to stačí.“

Respondent 2: „Celkem ano. Děti se na mě zajdou podívat a za tátou chodím do domova. A taky s těma ženskýma, jak jsem říkala. Mně to tak nějak asi stačí.“ Na otázku, zda by si nepřála víc, odpovídá: „Ale asi jo. Ale teďka na to nejsou peníze, abych si zašla třeba na výstavu. Navíc bych se chtěla asi taky poohlídnout po nějakým chlapovi. Přece jenom nejsem ještě tak stará. Snad mi bude štěstí přát.“

Respondent 3: „Určitě. Daří se mi rozdělovat čas tak nějak rovnoměrně mezi ženu, děti, turisty a „kamarády z mokré čtvrti“ (směje se). Žena má samozřejmě nejvíc. A navíc je to skutečně svobodná volba. Jedinou povinnost teďka mám najít si práci. Nic víc jako povinnost nemám, takže toho volného času mám poměrně dost.“

Respondent 4: „Určitě. Mám bráchu, se kterým se vídám jednou týdně u našich na obědě – tím pádem i naše – a kamarády taky. Snažím se ale nacházet si i nové.“

Respondent 5: „Ani moc ne. Nejsem z Prahy, takže k našim musím dojíždět. A na to taky vždycky nejsou prachy, takže tak asi. A kamarády? No, jak se to veme. Vždycky v hospodě.“ Na otázku, zda za kamarády považuje lidi, které by si případně pozval domů, reaguje kladně. Na otázku, koho z kamarádů s hospody by si tedy pozval domů odpovídá: „no, vlastně, když nad tím přemýšlím, asi nikoho.“

Respondent 6: „Jasně. Téměř denně. Rodinu moc ne. Ale kámoše určitě. Dost často taky děláme různé párty, takže je kolem mě pořád dost lidí.“

Respondent 7: „Určitě. Snažím se alespoň jednou za 14 dní vidět s rodiči. Naučila jsem se používat internet, takže mailujeme, chatujeme a pořádáme video hovory. S mam kamarádku, se kterou chodíme cvičit. Mám homosexuálního kamaráda, který se skvěle vyzná v umění, s tím chodím po výstavách. A z Erasmů mám hodně známých. Takže pokud mě pracovní cesta zavede někam tam, tak si zajdeme do kavárny, na skleničku nebo do klubu.“

Závěr: Opět se v odpovědích ukazuje rozdílný přístup k trávení volného času dle sociální úrovně jedince. U respondentů, kteří mají vyšší sociální inteligenci, se projevuje i vyšší tendence věnovat čas blízkým příbuzným a kamarádům. Trávit čas nejen doma u televize, ale i ve společnosti. Je vidět i tendence neuzavírat se v již jasných a nastavených vztazích, ale i poznávat nové lidi a navazovat nové vztahy.

7. Diskuze

Při provádění výzkumu mohlo dojít k mnoha nepřesnostem. U dotazníků mohlo dojít ke zkreslení díky stresu, který měli nezaměstnaní na úřadu práce. Vzhledem k tomu, že dotazování bylo prováděno v místnosti, kde všichni čekají, až je příslušná pracovnice vyzve, mohli být respondenti roztěkaní a pod tlakem. Dalším důvodem může být např. délka nezaměstnanosti. Dle poznatků z odborné literatury, je možné říct, že lidé, kteří jsou nezaměstnaní krátký čas (v řádech několika týdnů) snášejí svou nezaměstnanost daleko lépe a vidí svou situaci daleko optimističtěji. Díky tomu se můžou cítit daleko lépe a tedy odpovídat jinak, než lidé, kteří mají stejné podmínky, ale nezaměstnaní jsou daleko déle. Dalším důvodem může být i zpráva, kterou během návštěvy u pracovnice úřadu práce dostanou. Dalším důvodem může být i nátura jedince. Optimisticky založený jedinec s mnoha zájmy bude určitě odpovídat jinak, než jedinec pesimisticky založený, který zájmy žádné nemá. Důležitým faktorem také může být také společnost, ve které se jedinec pohybuje. Jestliže má podporu nejbližší rodiny nebo např. tzv. sociální síť (například Křivohlavý 2001 nebo Buchtová 2002), určitě se cítí daleko jistěji než člověk, který je sám anebo nemá od svých nejbližších dostatečnou podporu – je to zřejmé např. na příkladu respondenta č. 2.

U dotazníků, které byly vyplňovány singly, je situace podobná. Kromě orientace jedince k pesimismu nebo optimismu a kombinaci tohoto naturelu se šíří zájmů je také důležitá společnost a podpora rodiny. Z rozhovorů, které jsme vedli je patrné, že mnoho singlů je daleko od domova. Tedy vazba na rodinu a případná pomoc rodiny je dost vzdálená a tedy komplikovaná. Dalším důležitým faktorem je, jak velkou mají možnost realizovat se ve své práci a jsou-li s prací spokojeni. Typickým příkladem je respondent číslo 7. V práci spokojená a úspěšná. Mnoho zájmů. Také její vystupování bylo sebevědomé, sebejisté a celkově působila velmi spokojeně. Je zde možné pozorovat absenci druhého a dalších členů domácnosti. Např. u respondenta č. 5 je patrné, že nepřítomnost dalších členů a tedy možnost sdílet své prožitky a zkušenosti jsou nahrazovány pivem a TV, případně pravidelnou konzumací ve velkém o víkendech. Tento stav a rozpoložení respondenta můžeme považovat za typickou ukázkou postupné degradace osobnosti. Zde jsou vhodná doporučení, která se uvádí v odborné literatuře o nutnosti pravidelného režimu, případně i nutnosti vědomých společenských kontaktů případně

sportu (Buchtová 2002 případně Křivohlavý 2001). Za společenský kontakt v tomto případě je možné považovat i návštěvu restauračních zařízení, klubů a barů, ale nesmí se tento kontakt omezit jen na tyto oblasti. V případě, že se tak stane, dochází k degradaci osobnosti díky příliš úzkému zaměření daných aktivit. V tomto případě je doporučeno rozšířit své aktivity i směrem ke kultuře, sportu či jiným zdrojům sociálního kontaktu jako případným protipólům. Z uvedeného vyplývá, že nejhorší možná kombinace tedy je, když je jedinec nezaměstnaný a singl.

Návštěva společnosti je věcí, kterou provozují obě skupiny respondentů. U skupiny nezaměstnaných převažuje záporná odpověď na otázku, zda chodí do společnosti alespoň jednou týdně. Může to být způsobeno jednak rozdílným chápáním společnosti např. když jdu do hospody na Růžku, jdu jen na pivo a ne do společnosti a jednak tím, že singles (a tedy zaměstnaní) můžou chodit i na večírky pořádané dodavateli a odběrateli, firemní večírky a jiné společenské akce, které pro ně pořádá zaměstnavatel.

U obou skupin mohla odpovědi ovlivňovat také finanční stránka a pocit materiálového zabezpečení. U nezaměstnaných z toho důvodu, že jejich příjem z podpory je jen zlomkem původního příjmu, a jejich pozice jako finančně nezávislých jedinců je tím ohrožena. Zvláště patrné je to pak u mužů – stále ještě je ve společnosti zakotveno, že muž je živitel rodiny – tam je ještě nebezpečí v tom, že rodiče při ztrátě zaměstnání budou dětmi považovány za neschopné a budou ztrácet autoritu. (viz Boleloucký, 2002). Tím může docházet k rozpadu sociální integrity rodiny a ztrátu dosud zakotvených pozic jednotlivých členů např. otce jako živitele atd. U singles je v případě nedostatku finančních prostředků také ohrožen sociální kontakt s kamarády a rodinou (např. v případě dojíždění za rodinou na větší vzdálenost). Tím může docházet k přerušování vazeb mezi členy domácnosti a původní rodina tak může pozbýt roli podpory. Patrné je to např. u respondenta č. 5, který uvádí, že ne vždy má peníze na to, aby zaplatil cestu za rodiči. Tím se stává sociální kontakt s rodinou složitější – jednotliví členové rodiny přestávají mít přehled o věcech, které původní rodinu stmelovali a umožňovali její přežití jako celku. Někteří psychicky labilnější jedinci tuto situaci mohou považovat za velmi stresující. Obecně jedinci, kteří jsou finančně zabezpečeni, mají daleko větší pocit jistoty a vidí svou situaci optimističtěji. (Důkazem může být například průzkum vydaný společností STEM a publikovaný na portále www.idnes.cz dne 22. 3. 2011)

Důležitou součástí osobností z obou skupin je i psychická stránka jedince – ta mohla také velmi významně ovlivnit výsledné odpovědi. Na tom se shodují všichni citovaní autoři. Základem je pravidelný režim (Buchtová 2002, Křivohlavý 2001). Ne všichni dotazovaní jej mají. Např. respondent 5 považuje za běžný životní standart kombinaci TV a pivo a pravidelné opíjení se o víkendech. Respondent 6 uváděl obdobnou situaci. Pravidelný pohyb ve smyslu pravidelného sportovního vyžití mají jen respondenti 3, 4 a 7, také připadali dotazovateli nejspokojenější. Potvrzuje to teoretické poznatky. Tito lidé působili daleko spokojenějším a šťastnějším dojmem než ostatní. Jejich odpovědi o tom také svědčí. Odpovědi byly daleko otevřenější než odpovědi ostatních respondentů a svou situaci viděli daleko optimističtěji než ostatní. Pravidelnému režimu se někteří jedinci mohou bránit na základě zprofanování slova stereotyp (Ulla Rhan, 2006), ale výzkumy odborníků dokazují, že pravidelný režim (Buchtová 2002) je základem k udržení duševní pohody jedince a bez jistého stereotypu to nelze dělat. Největší ironii v tomto případě lze považovat slova respondenta číslo 6, který doslova prohlásil: „No to jasně. Ale tak nechci být průměrný ani stereotypní“. Jeho odpovědi však jasně ukazovali na přesný opak.

Limitujícím faktorem kvality průzkumu může být i rozdílný přístup k respondentům. Během řízených rozhovorů byly s přibývajícím počtem rozhovorů postupně přidávány či odebírány otázky a ty mohli ovlivnit celkové odpovědi. Důvodem byl jednak rozsah všeobecných znalostí, který se projevoval např. úrovní a kvalitou odpovědí nebo způsobem používání cizích slov. U některých respondentů musel dotazovatel položit otázku třeba 3x, pokaždé jinak, než respondent pochopil, na co se dotazovatel ptá. Také okruh otázek užitých v dotazníku není úplný, ale komplexnost dotazníku musela ustoupit reálné šanci na jeho vyplnění respondenty (v praxi bylo vyzkoušeno, že dotazník mající 15 a více otázek už byl považován za dlouhý a respondenti jej nechtěli vyplňovat). Téma je navíc tak komplexní, že rozsah této práce nedostačuje k plnému vyčerpání tématu. Navíc i přes veškerou snahu mohl být celkový výsledek ovlivněn osobou dotazovatele a jeho sympatiemi či nesympatiemi vůči dotazovanému či názorům a životním postojům respondentů.

Rozdíly jsou také v odpovědích mužů a žen. Jen jedna žena ze tří hodnotí svůj život jako spokojený. Naproti tomu muži hodnotí svůj život jako dobrý a spokojený. Důvodů může být několik. U žen to mohou být romantickými představami ovlivněná mysl, kterou

popisuje Ulla Rhan (2006). Druhou může být daleko větší spokojenost mužů se svými životy obecně.

Celková koncepce práce je ojedinělá a autorovi není známo, že by někdo jiný prováděl výzkum u dvou skupin teoreticky tak maximálně odlišných, jako jsou tyto dvě. Během výzkumu však bylo zjištěno, že tyto dvě skupiny k sobě mají daleko blíže, než by se na první pohled mohlo zdát. Celkem bylo osloveno 198 lidí, zda by měli zájem o vyplnění dotazníku a překvapivě osloveno jen 13 lidí na osobní hovor.

Zajímavé jsou vedlejší výsledky průzkumu, které nebyly zjišťovány primárně, ale vyplynuli z rozhovorů, které byly vedeny v rámci výzkumu. Např. se k dalšímu zkoumání nabízí sledování TV respondentů. Výzkum v tomto směru by byl dobře využitelný pro vhodnou volbu skladby reklamy ve vysílacím čase s možností přesného zacílení na požadovanou cílovou skupinu. Pro nezaměstnané a část singles by to mohly být slevy v obchodech s potravinami. Pro bohatší singles pak např. luxusní parfémy, zahraniční zájezdy atd.

Dalším zajímavou oblastí by mohlo být zkoumání životního stylu singlů a orientace na jejich potřeby. Příkladem můžou být hotová jídla, která už jsou v široké nabídce na trhu. To samé by bylo možné připravit i u ostatních běžných druhů potravin – např. zeleniny.

8. Závěr

V této kapitole uvedeme hlavní závěry výzkumné části a odpovědi na nejdůležitější otázky výzkumu:

- 1) Pravidelný příjem mají obě zkoumané skupiny.
- 2) V obou skupinách jsou jedinci, kteří ušetří ze svých příjmů určité prostředky, a jedinci, kteří neušetří. Jedinců, kteří nějaké prostředky ušetří je ve skupině procentuálně více než ve skupině nezaměstnaných.
- 3) Body 1 a 2 potvrzují domněnku, že singles jsou obvykle v lepší finanční situaci než nezaměstnaní.
- 4) Obě skupiny souhlasně potvrzují, že nevidají přátele často.
- 5) Sociální kontakt je hodnocen jako důležitý pro obě skupiny respondentů.
- 6) Singles chodí do společnosti častěji než nezaměstnaní – způsobeno to může být financemi a větším množstvím příležitostí.
- 7) U obou skupin dotazovaných je potvrzeno, že konzumují větší dávky alkoholu, než je lékařskými studii potvrzené prospěšné množství denního množství zkonsumovaného alkoholu. Tím se potvrdili teoretické poznatky, a to jak u nezaměstnaných tak u singles.
- 8) U obou skupin je více respondentů, kteří nekouří. Odpovídá to převládající názor, že kouření je špatné. Potvrzeno je to i v rozhovorech.
- 9) U singles je více jedinců, kteří provozují sportovní aktivity alespoň 1x za týden. U nezaměstnaných je tato aktivita naopak výjimkou – může být způsobena nedostatkem financí či nezájmem o sport obecně.
- 10) Obě skupiny shodně uvádějí, že tráví alespoň jeden večer volného času doma. U mladší generace převládá PC, u starší knihy a TV. Tím se potvrzuje i změna v chápání odpočinku jako důležitého nástroje pro běžný život.

Z uvedených závěru vyplývá, že nejhorší možná kombinace je pro jedince být dlouhodobě nezaměstnaný a singl.

9. Použitá literatura

Boleloucký, Z., *Somatická onemocnění a nezaměstnanost*, Psychiatrie pro praxi, 6/2002, str. 250-255.

Buchtová B., *Člověk – psychosomatická bytost*, Brno, 1996, ISBN 80-210-1341-9.

Buchtová a kol., *Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém*, Sborník odborných studií, Grada, 2002, Praha, ISBN: 80-247-9006-8.

Cenková T., *Fenomén Singles*, Časopis Sedm, Sanoma magazines, Číslo 9, 18. září, str. 14-17.

Dornbusch, R., Fischer, S.: *Makroekonomie*. 1. Vydání. Praha, SPN, 1994. ISBN 80-04-25556.

Fisher, M. *Haven't you been single long enough?*, Wildcat pub. 1992, HQ801 F57, ISBN 10 0941968030.

Kaiserová K., *Samota jako partner*, Praha, Mladá Fronta, ISBN: 80-204-1280-8.

Mareš, P., *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. rozš. Vyd., Praha, Sociologické nakladatelství, 2002, ISBN: 80-86429-08-3.

Možný, I., *Rodina a společnost*, Sociologické nakladatelství, 2006, Slon, ISBN: 978-80-86429-87-8.

Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti, Souhrnná zpráva z výzkumné studie provedené v rámci programu "Moderní společnost", Praha a Brno, 2003.

Rhan, U., *Fuck and Go*, Rybka, Praha, 2006, ISBN: 80-86182-94-0.

Robert, H., Bernanke, S.: *Ekonomie*, 1. vydání, Praha, 2003, ISBN 80-247-0471-4.

Seligman, M., *Opravdové štěstí*, Praha, Ikar, ISBN: 80-249-0293-1.

Singly de F., *Sociologie současné rodiny*. Praha, Portál, ISBN:80-7178-249-1.

Vavrečková J. a kol. *Nižší příjmové skupiny obyvatelstva a možné ovlivňování jejich příjmových zdrojů se zvláštním zřetelem na nejnižší úroveň mezd a příjmy z jednotlivých systémů zabezpečení: Shrnutí, závěry a doporučení*. Praha: VÚPSV, 1998.

- Křivohlavý, J. *Psychologie zdraví*, Portál, Praha, 2001, ISBN 80-7178-551-2.
- Nakonečný, M., *Motivace lidského chování*, Brno, Akademia 1997, ISBN 80-200-0592-7.
- Nakonečný, M. *Sociální psychologie*, Český Těšín, Academia, 1999, ISBN 80-200-0690-7.
- McConnell, C., Brue S., Macpherson D., *Contemporary labor economics*, Boston, Irvin/McGraw-Hill, 1999, ISBN 007046040X.
- Schiller, B.: *Makroekonomie dnes*. V překladu: Nevrlá E., a Jungmann V., Brno, Computer press, 2004, ISBN 80-251-0169-9.
- Kuchař, P. *Dlouhodobá nezaměstnanost jako životní styl* In Sirovátka, Tomáš - Mareš, Petr (ed.). *In: Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. I vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2003, s. 139-148. ISBN 80-210-3048-8.
- Sirovátka T., Mareš P., *Trh práce, nezaměstnanost a sociální politika*. Brno, FSS MU, 2003, ISBN: 80-210-3048-8.
- Vágnerová, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha, Portál, 2008 ISBN: 978-80-7367-414-4.
- Vágnerová, M., *Vývojová psychologie Dětství, dospělost, stáří*, Praha, Portál, 2000 ISBN: 80-7178-308-0.
- Vágnerová, M., *Vývojová psychologie II: Dospělost a stáří*, Praha, Karolinum, 2007, ISBN: 978-80-246-1318-5.
- Hartl, P., Hartlová, H., *Psychologický slovník*, 2004, Praha, Portál, 80-71783-03-X.

Elektronická média:

www.penizenavic.cz

www.evalabusova.cz

<http://www.studentpoint.cz/162-psychologie/2000-singles-opravdu-chteji-byt-sami>

www.idnes.cz

<http://www.prijdapotkej.cz/profiles/blogs/jsou-papaci-kategorii-singles>

www.epuls.cz/sex-a-vztahy/127-jsem-single--a-je-mi-fajn

www.zbynekmlcoch.cz/info/bez_partnera/singles_proc_jsou_nekteri_lide_radeji_sami_.html

www.singles-film.cz

www.prijdapotkej.cz

<http://www.evalabusova.cz/clanky/singles.php> - Šťastní i nešťastní singles.

<http://74.125.155.132/scholar?q=cache:pWwifcTwLSQJ:scholar.google.com/+li> –

Independent , never married people in their thirties: Remaining Single

<http://www.socresonline.org.uk/11/3/roseneil.html> - On Not Living with a Partner: Unpicking Coupledom and Cohabitation

www.elle.cz

www.prozeny.cz

www.mpsv.cz

www.czso.cz

www.ilo.org

10. Přílohy

10.1 Příloha 1: Seznam použitých zkratk

ČSÚ – Český Statistický Úřad

Eurostat – Evropský statistický úřad přímo podřízený evropské komisy. Zajišťuje sběr dat od jednotlivých zemí evropské unie a dává všem jednotnou metodiku, jak tato data pořizovat. Předchůdce dnešního Název EuroStat je používán od roku 1959

FSV UK – Fakulta Sociálních Věd Univerzity Karlovy

ILO – Mezinárodní organizace práce – Jedná se o organizaci při OSN, která se snaží o prosazení spravedlivého pracovního práva a sociální spravedlnosti. Vznikla v roce 1919

LDN – Léčebna dlouhodobě nemocných

MU PF – Masarykova Univerzita - Pedagogická Fakulta

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Je společenstvím 34 členů (Česká Republika je členem od roku 1995). Má široké pole působnosti od ekonomiky přes sociální politiku až po životní prostředí.

STEM – Středisko Empirických Výzkumů

TV – Televize

ÚP - Úřad práce

10.2 Příloha 2: Tabulka počtu singlů v ČR.

Pohlaví, věk Sex, age	Celkem Total	Svobodné Single		Celkem Total	Svobodné Single
Ženy Females	5349616	1872635	Muži Males	5157197	2291295
0	58115	58115	0	60494	60494
1	58635	58635	1	61655	61655
2	56453	56453	2	58727	58727
3	51717	51717	3	55096	55096
4	50493	50493	4	53160	53160
5	47947	47947	5	50844	50844
6	46231	46231	6	48764	48764
7	45756	45756	7	48387	48387
8	44950	44950	8	47523	47523
9	43674	43674	9	46884	46884
10	43588	43588	10	45750	45750
11	44029	44029	11	46555	46555
12	44359	44359	12	46641	46641
13	44394	44394	13	46770	46770
14	47024	47024	14	49755	49755
15	52510	52510	15	55309	55309
16	59468	59462	16	62419	62419
17	59772	59759	17	63163	63163
18	63587	63429	18	67208	67189
19	64749	64251	19	67806	67719
20	64990	63634	20	67937	67703
21	68196	65358	21	71482	70859
22	67391	62836	22	72049	70690
23	68503	61274	23	74054	71595
24	70427	59592	24	75711	71504
25	70689	55263	25	76447	69782
26	70836	50084	26	76581	66650
27	73184	46543	27	78094	63882
28	73364	40833	28	78548	58971
29	77595	37394	29	83583	56974
30	85904	36332	30	91456	56420
31	88621	32485	31	93883	51622
32	90121	28231	32	95074	46214
33	92212	24408	33	97371	41614
34	94126	21560	34	98736	37126
35	94559	18160	35	99835	32649
36	87901	13891	36	94030	26558
37	79926	10940	37	84899	21192
38	75491	8822	38	79865	17798
39	72760	7185	39	76698	15052
40	69551	6216	40	74148	13422
41	66594	5292	41	70455	11687
42	66680	4906	42	70403	10842
43	67683	4497	43	71011	10284

44	70515	4216	44	73821	10037
45	73516	4109	45	77158	9674
46	71306	3823	46	73958	9062
47	64390	3095	47	66512	7632
48	62917	2974	48	64656	7168
49	61848	2842	49	63677	6874
50	61189	2562	50	62770	6556
51	67055	2673	51	66863	6585
52	72097	2722	52	72065	6853
53	75026	2721	53	73516	6545
54	75870	2695	54	74300	6378
55	76598	2628	55	73904	5908
56	77093	2453	56	74407	5621
57	78944	2495	57	75110	5484
58	79846	2454	58	74406	4925
59	78277	2377	59	73105	4632
60	76393	2251	60	70184	4073
61	78509	2195	61	72378	4012
62	81617	2321	62	73558	3611
63	79166	2204	63	69967	3254
64	64430	1673	64	54998	2501
65	66551	1752	65	56713	2291
66	64415	1725	66	54084	2115
67	56631	1522	67	46826	1729
68	54041	1304	68	43729	1552
69	52272	1243	69	42015	1421
70	46472	1038	70	35518	1148
71	44202	1039	71	33206	1080
72	41245	872	72	30349	909
73	40481	924	73	28589	878
74	39893	826	74	27782	807
75	39764	799	75	26856	705
76	39233	792	76	25850	690
77	40168	804	77	25637	728
78	38959	844	78	23729	616
79	38333	774	79	22293	523
80	34507	772	80	19717	476
81	32706	759	81	17541	401
82	29766	741	82	15201	360
83	27647	668	83	13424	308
84	25004	652	84	11501	287
85	22954	624	85	9640	209
86	20203	536	86	8321	218
87	17105	495	87	6489	144
88	13928	336	88	5151	118
89	10027	193	89	3629	53
90	6689	171	90	2346	36
91	3055	97	91	1022	16
92	2415	64	92	787	27
93	2029	43	93	599	12

94	1922	21	94	551	21
95	1929	17	95	521	15
96	1232	24	96	346	-
97	926	10	97	225	17
98	593	13	98	162	17
99	399	-	99	108	22
100+	563	146	100+	167	67
Průměrný věk <i>Average age</i>	42,1	19,3	Průměrný věk <i>Average age</i>	39,1	21,6